

DZIENNIK URZĘDOWY

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

Rok III

WARSZAWA, dnia 20 lutego 1937 r.

Nr 4

T R E Ś Ć:

I. OCHRONA I INSPEKCJA PRACY.

	Str.
Poz. 27. Rozporządzenie M. O. S. z dn. 9.I. 1937 r. w sprawie nadania mocy obowiązującej orzeczeniu Specjalnej Komisji Pojednawczo-Rozjemczej w Katowicach z dn. 23.XII. 1936 r. (Dz. Ustaw Śląskich z dnia 25 stycznia 1937 r. Nr 2, poz. 3)	126
Poz. 28. Zarządzenie M. O. S. z dn. 15.XII. 1936 r. o nadanie umowie zbiorowej z dn. 15.XII. 1934 r. mocy powszechnie obowiązującej dla przemysłów chemicznego i elektrotechnicznego w górnośląskiej części woj. śląskiego. (Dz. Ustaw Śląskich z dnia 25 stycznia 1937 r. Nr 2, poz. 4)	132
Poz. 29. Zarządzenie M. O. S. z dn. 20.I. 1937 r. w sprawie powołania Nadzw. Komisji Rozjemczej dla ustalenia warunków pracy i płacy dla robotników rolnych na obszarze woj. wileńskiego i nowogródzkiego na rok służbowy 1937/38. (Monitor Polski z dnia 1 lutego 1937 r. Nr 25, poz. 39)	133
Poz. 30. Obwieszczenie M. O. S. z dn. 16.I. 1937 r. w sprawie podania o nadanie umowie zbiorowej z dn. 5.VII. 1936 r. dla przemysłu graficznego mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich przedsiębiorstw przemysłu graficznego na obszarze górnośląskiej części woj. śląskiego (Gazeta Urzędowa Województwa Śląskiego z dnia 5 lutego 1937 r. Nr 6, poz. 32)	134
Poz. 31. Obwieszczenie M. O. S. z dn. 27.I. 1937 r. w sprawie podania o nadanie umowie zbiorowej z dn. 11.I. 1937 r., ustalającej warunki pracy i płacy w przemyśle gastronomicznym, mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich przedsiębiorstw gastronomicznych na obszarze woj. poznańskiego. (Monitor Polski z dnia 10 lutego 1937 r. Nr 32, poz. 47)	139
Poz. 32. Pismo okólne M. O. S. z dn. 4.II. 1937 r. Nr Pin. 1 b/0-7 w sprawie przesyłania do wiadomości wydanych okólników	141
Poz. 33. Orzeczenie Nadzw. Komisji Rozjemczej, ustalającej warunki pracy i płacy robotników rolnych i straży leśnej na obszarze woj. stanisławowskiego, tarnopolskiego i lwowskiego, z wyłączeniem pow.: brzo-zowskiego, jarosławskiego, kolbuszowskiego, krośnieńskiego, łańcuckiego, nizańskiego, przeworskiego, rze-szowskiego, sanockiego i tarnobrzeskiego na rok służbowy 1937/38. (Monitor Polski z dnia 12 lutego 1937 r. Nr 34, poz. 50)	142

II. ZATRUDNIENIE I MIGRACJA.

Poz. 34. Rozporządzenie wojewody śląskiego z dn. 14.I. 1937 r. w sprawie przedłużenia czasokresu, oznaczonego w § 18 ustawy z dn. 6.IV. 1920 r. o obowiązku zatrudniania inwalidów ciężkouszkodzonych. (Dz. Ustaw Śląskich z dnia 25 stycznia 1937 r. Nr 2, poz. 2)	153
--	-----

III. UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE.

Poz. 35. Rozporządzenie M. Skarbu z dnia 11.I. 1937 r. o ustaleniu wysokości opłat za nadzór nad zakładami ubezpieczeń za okres budżetowy 1935/36. (Dz. U. R. P. z dnia 10 lutego 1937 r. Nr 8, poz. 62)	154
---	-----

V. ZDROWIE PUBLICZNE.

	Str.
Poz. 36. Okólnik M. Skarbu z dn. 30.I. 1937 r. L. D. IV. 2102/2/37 w sprawie uzupełnienia wykazu środków leczniczych, dozwolonych do przywozu na podstawie zaświadczeń wojewódzkiej władzy administracji ogólnej. (Monitor Polski z dnia 9 lutego 1937 r. Nr 31, poz. 46)	154
Poz. 37. Pismo okólne M. O. S. z dn. 9.II. 1937 r. Nr Zn. 3e/2-7 w sprawie wykazu firm, którym udzielono zezwolenia na hurtowy handel środkami odurzającymi lub na wyrób i przeróbkę tych środków	154
Poz. 38. Pismo okólne M. O. S. z dn. 11.II. 1937 r. Nr Zn. 9/2-7 w sprawie IX kursu dla lekarzy z zakresu organizacji i działalności Ośrodków Zdrowia	155
Poz. 39. Pismo okólne M. O. S. z dn. 13.II. 1937 r. Nr Zn. 3c/9-7 w sprawie programu akcji leczniczo-zapobiegawczej i zapomóg na ten cel w roku 1937/38	156
Poz. 40. Pismo okólne M. O. S. z dn. 15.II. 1937 r. Nr Zn. 9/4-7 w sprawie kursu dokształcającego dla lekarzy pracujących w Stacjach Opieki nad Matką i Dzieckiem	157

VI. SPRAWY OGÓLNO-ADMINISTRACYJNE.

Poz. 41. Pismo okólne M. O. S. z dn. 12.II. 1937 r. Nr Bd. 60/52-7 w sprawie egzekucji drobnych należności wierzyielskich	158
--	-----

VII. RÓZNE.

Poz. 42. Rozporządzenie Rady Min. z dn. 29.I. 1937 r. o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej Państwa. (Dz. U. R. P. z dnia 15 lutego 1937 r. Nr 10, poz. 73)	159
---	-----

KOMUNIKATY.

Poz. 43. Zmiany personalne w okresie od dnia 1.I. do 15.II. 1937 r. w Zarządzie Centralnym Ministerstwa Opieki Społecznej, w urzędach i zakładach podległych	161
Poz. 44. Spis telefonów Ministerstwa Opieki Społecznej (do rozmów międzymiastowych)	164

I. Ochrona i inspekcja pracy.

27.

§ 1.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 9 stycznia 1937 r.

w sprawie nadania mocy obowiązującej orzeczeniu Specjalnej Komisji Pojednawczo-Rozjemczej w Katowicach z dnia 23 grudnia 1936 roku.

(Dziennik Ustaw Śląskich z dnia 25 stycznia 1937 r. Nr 2, poz. 3).

Na podstawie § 27 rozporządzenia o przyjmowaniu i wydalaniu robotników i pracowników podczas okresu demobilizacji gospodarczej z dnia 15 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr 65, poz. 643) i § 24 tegoż rozporządzenia w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 października 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr 93, poz. 866) postanawiam, co następuje:

Orzeczeniu Specjalnej Komisji Pojednawczo-Rozjemczej w Katowicach z dnia 23 grudnia 1936 r. w sprawie warunków pracy w górnośląskim przemyśle metalowym przetwórczym nieobjętym dotychczas obowiązującymi umowami zbiorowymi, w brzmieniu podanym w załączeniu do niniejszego rozporządzenia, nadaje moc obowiązującą od dnia 1 stycznia 1937 r.

2.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Śląskich.

Minister Opieki Społecznej:

(—) *Marian Zyndram-Kościałkowski*

1 zał.

Załącznik do rozprawy M. O. S. z dnia 9.1. 1937 r.

ORZECZENIE

Specjalnej Komisji Pojednawczo - Rozjemczej

z dnia 23 grudnia 1936 r.

Specjalna Komisja Pojednawczo - Rozjemcza powołana przez Ministra Opieki Społecznej zarządzeniem z dnia 16 grudnia 1936 r. Nr Pp. 2/8-6 na podstawie §-u 22 rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych oraz o rozjemstwie i zatargach pracy (Dz. U. Rz. Niemieckiej str. 1456) w celu załatwienia zatargu w metalowym przemyśle przetwórczym na Górnym Śląsku w odniesieniu do zakładów nieobjętych dotychczas obowiązującą umową zbiorową — w składzie:

Przewodniczącego Dr Stanisława Mroczkowskiego — Okręgowego Inspektora Pracy,

Ławników: ze strony pracodawców:

1. Lazara Karola,
2. Steuera Ryszarda,
3. Niederlińskiego Wincentego,

Ławników: ze strony pracobiorców:

1. Patalonga Gotfryda,
2. Porady Franciszka,
3. Zawadzkiego Karola —

na posiedzeniu odbytym w dniu 23 grudnia 1936 r. w Katowicach, po wysłuchaniu opinii przedstawicieli pracodawców i pracobiorców oraz biorąc pod uwagę zarówno ogólną sytuację w metalowym przemyśle przetwórczym na Górnym Śląsku jak i całokształt warunków pracy

o r z e k a

co następuje:

§ 1.

Niniejsze orzeczenie obejmuje następujące zakłady:

1. Ebeco, fabryka rowerów, gramofonów i wyrobów metalowych Sp. z ogr. odp.
2. Kalesse F., Fabryka Kas Pancernych, Katowice.
3. Maszyny Graficzne, Sp. z o. o., fabryka maszyn dla przemysłu graficznego.
4. Śląski Przemysł Cynkowy S. A. w Kostuchnie.
5. Grohut Józef, fabr. konstr. żelaznych w Chorzowie.
6. Ropąg, Polska Wytwórnia Sygn. Kolejowych, Sp. z o. o. w Szopienicach.

7. Weirauch, Odlewnia żelaza w Mikołowie.
8. Rybnicka Fabryka Maszyn, Sp. z o. o. w Rybniku.
9. Centrala Światła i Śląska Fabryka Wyrobów Metalowych Sp. z o. o. w Katowicach.
10. Elewator, Sp. z o. o. w Katowicach.
11. Moj, wł. inż. Różycki, Fabryka Maszyn Gór. w Katowicach.
12. H. Koetz, Nast. S. A. w Mikołowie.
13. Rapid, Tow. Przemysłowe w Wełnowcu.
14. Ericsson, Polska Akc. Spółka Elektr. w Wełnowcu.
15. E. Kascha Nast. Józef Besuch w Mikołowie.
16. Robert Pierzyna, Fabryka Wyrobów Blaszanych, Siemianowice.
17. Cebulla i Ska, Sp. z o. o. w Chorzowie.
18. Śląska Wytwórnia Blach Dziurkowanych, W. Hajduki.
19. Martin Jerzy, S-ka Sp. z o. o. w Świętochłowicach.
20. Montana, Śląska Fabryka Maszyn w Katowicach.
21. Śląska Wytwórnia Kotłów Parow. w Ochojcu.
22. Adler i Panowski (Huta Pawła) w Zorach.
23. Fabryka Palenisk Mechanicznych, Mikołów.

§ 2.

Zakłady, wymienione w § 1-szym pod pp. 1) do 7) niniejszego orzeczenia, obowiązują „porządek płac” i „lista zaszeregowania” w brzmieniu ustalonym umową zawartą w dniu 4 listopada 1936 r. pomiędzy przedstawicielami zakładów, wymienionych pod pp. 8) do 23) orzeczenia z jednej strony a przedstawicielami Związku Zawodowego Metalowców ZZZ., Związku Robotników Przemysłu Metalowego w Polsce, Centralnego Zjednoczenia Klasowych Związków Zawodowych i Związku Metalowców ZPP. z drugiej strony (patrz załącznik).

§ 3.

Zakłady, wymienione w § 1 niniejszego orzeczenia, dzieli się na dwie kategorie, mianowicie na zakłady znajdujące się w centralnym okręgu przemysłowym oraz zakłady znajdujące się poza centralnym okręgiem przemysłowym.

Do centralnego okręgu przemysłowego zalicza się: miasto Katowice, powiat Katowice, miasto Chorzów i powiat Świętochłowice. Wszystkie inne miejscowości i tereny górnośląskiej części Województwa Śląskiego uważa się jako położone poza centralnym okręgiem przemysłowym.

§ 4.

P ł a c e.

Od 1 marca 1937 r. obowiązują następujące płace:

**1) W Centralnym Okręgu Przemysłowym:
a) robotnicy dniówkowi:**

Grupy		na dniówkę zł	na godzinę zł
Robotnicy fachowi			
24 lat i powyżej	gr. a	8.40	1.05
	b	8.00	1.00
	c	7.12	0.89
	d	6.72	0.84
	e	5.92	0.74
21 — 23 lat	gr. a	7.84	0.98
	b	7.44	0.93
	c	6.64	0.83
	d	5.92	0.74
	e	5.12	0.64
20 lat	gr. a	6.56	0.82
	b	6.24	0.78
	c	5.60	0.70
	d	4.96	0.62
	e	3.92	0.49
19 lat	gr. a	5.60	0.70
	b	5.64	0.63
	c	4.80	0.60
	d	4.24	0.53
	e	3.92	0.40
18 lat	gr. a	3.84	0.48
	b	3.68	0.46
	c	3.44	0.43
	d	3.04	0.38
	e	2.88	0.36
Robotnicy zwykli			
24 lat i powyżej		5.92	0.74
21 — 23 lat		5.04	0.63
19 — 20 lat		4.16	0.52
18 lat		3.28	0.41
17 lat		2.96	0.37
16 lat		2.64	0.33
Robotnice zwykłe			
24 lat i powyżej		3.84	0.48
21 — 23 lat		3.28	0.41
19 — 20 lat		2.88	0.36
18 lat		2.08	0.26
17 lat		1.92	0.24
16 lat		1.76	0.22
Młodociani		1.44	0.18
Inwalidzi		wynagradzani są według sprawności	

a) robotnicy dniówkowi:

Grupy	na dniówkę zł	na godzinę zł
	Uczniowie	
1 rok nauki	1.12	0.14
2 rok nauki 1 połowa	1.36	0.17
2 połowa	1.52	0.19
3 i 4 rok nauki	1.68	0.21
Dodatki socjalne		
Dodatek domowy	0.16 na dzień pracy	
Dodatek na dziecko	0.27 na dzień pracy	

b) robotnicy akordowi:

Robotnicy fachowi			
24 lat i powyżej	gr. a	7.28	0.91
	b	6.88	0.86
	c	6.16	0.77
	d	5.84	0.73
	e	5.12	0.64
21 — 23 lat	gr. a	6.80	0.85
	b	6.48	0.81
	c	5.76	0.72
	d	5.12	0.64
	e	4.40	0.55
20 lat	gr. a	5.68	0.71
	b	5.36	0.67
	c	4.80	0.60
	d	4.24	0.53
	e	3.44	0.43
19 lat	gr. a	4.88	0.61
	b	4.40	0.55
	c	4.16	0.52
	d	3.68	0.46
	e	3.44	0.43
18 lat	gr. a	3.36	0.42
	b	3.20	0.40
	c	3.04	0.38
	d	2.72	0.34
	e	2.56	0.32
Robotnicy zwykli			
24 lat i powyżej		5.12	0.64
21 — 23 lat		4.32	0.54
19 — 20 lat		3.60	0.45
18 lat		2.80	0.35
17 lat		2.56	0.32
16 lat		2.32	0.29
Robotnice zwykłe			
24 lat i powyżej		3.36	0.42
21 — 23 lat		2.88	0.36
19 — 20 lat		2.56	0.32
18 lat		1.84	0.23
17 lat		1.68	0.21
16 lat		1.52	0.19

b) robotnicy akordowi:

Grupy	na dniówkę	na godzinę
	zł	zł
Młodociani	1,28	0,16
Inwalidzi	są wynagradzani według sprawności	
Uczniowie		
1 rok nauki	0.96	0,12
2 rok nauki 1 połowa	1.20	0,15
2 połowa	1.28	0,16
3 i 4 rok nauki	1.44	0,18
Dodatki socjalne		
Dodatek domowy	0.16 zł na dzień pracy	
Dodatek na dziecko	0.27 zł na dzień pracy	

a) robotnicy dniówkowi:

Grupy	na dniówkę	na godzinę
	zł	zł
Robotnice zwykłe		
24 lat i powyżej	3.68	0.46
21 — 23 lat	3.12	0.39
19 — 20 lat	2.80	0.35
18 lat	2.00	0.25
17 lat	1.84	0.23
16 lat	1.68	0.21
Młodociani	1.36	0.17
Inwalidzi	są wynagradzani według sprawności	
Uczniowie		
1 rok nauki	1.04	0.13
2 rok nauki 1 połowa	1.28	0.16
2 połowa	1.44	0.18
3 i 4 rok nauki	1.60	0.20
Dodatki socjalne		
Dodatek domowy	0.15 na dzień pracy	
Dodatek na dziecko	0.26 na dzień pracy	

2) Poza Centralnym Okręgiem Przemysłowym.

a) robotnicy dniówkowi:

Robotnicy fachowi			
24 lat i powyżej	gr. a	8.00	1.00
	b	7.60	0.95
	c	6.80	0.85
	d	6.40	0.80
	e	5.60	0.70
21 — 23 lat	gr. a	7.44	0.93
	b	7.04	0.88
	c	6.32	0.79
	d	5.60	0.70
	e	4.80	0.60
20 lat	gr. a	6.24	0.78
	b	5.92	0.74
	c	5.28	0.66
	d	4.72	0.59
	e	3.76	0.47
19 lat	gr. a	5.36	0.57
	b	4.80	0.60
	c	4.56	0.57
	d	4.00	0.50
	e	3.76	0.47
18 lat	gr. a	3.68	0.46
	b	3.52	0.44
	c	3.28	0.41
	d	2.96	0.37
	e	2.80	0.35
Robotnicy zwykli			
24 lat i powyżej		5.60	0.70
21 — 23 lat		4.80	0.60
19 — 20 lat		3.92	0.49
18 lat		3.12	0.39
17 lat		2.80	0.35
16 lat		2.56	0.32

b) robotnicy akordowi:

Robotnicy fachowi			
24 lat i powyżej	gr. a	6.88	0.86
	b	6.56	0.82
	c	5.84	0.73
	d	5.52	0.69
	e	4.80	0.60
21 — 23 lat	gr. a	6.40	0.80
	b	6.08	0.76
	c	5.44	0.68
	d	4.80	0.60
	e	4.16	0.52
20 lat	gr. a	5.36	0.67
	b	5.12	0.64
	c	4.56	0.57
	d	4.00	0.50
	e	3.20	0.40
19 lat	gr. a	4.64	0.58
	b	4.16	0.52
	c	3.92	0.49
	d	3.52	0.44
	e	3.28	0.41
18 lat	gr. a	3.20	0.40
	b	3.04	0.38
	c	2.88	0.36
	d	2.56	0.32
	e	2.40	0.30

b) robotnicy akordowi:

Grupy	na dniówkę	na godzinę
	zł	zł
Robotnicy zwykli		
24 lat i powyżej	4.80	0.60
21 — 23 lat	4.08	0.51
19 — 20 lat	3.36	0.42
18 lat	2.64	0.33
17 lat	2.40	0.30
16 lat	2.16	0.27
Robotnice zwykłe		
24 lat i powyżej	3.20	0.40
21 — 23 lat	2.72	0.34
19 — 20 lat	2.40	0.30
18 lat	1.76	0.22
17 lat	1.60	0.20
16 lat	1.44	0.18
Młodociani	1.20	0.15
Inwalidzi	są wynagradzani według sprawności	
Uczniowie		
1 rok nauki	0.96	0.12
2 rok nauki 1 połowa	1.12	0.14
2 połowa	1.28	0.16
3 i 4 rok nauki	1.36	0.17
Dodatki socjalne		
Dodatek domowy	0.15 na dzień pracy	
Dodatek na dziecko	0.26 na dzień pracy	

Ze względu na warunki gospodarcze obniża się powyższe płace dla robotników dniówkowych i akordowych o 10% dla następujących zakładów:

1) Ebecco, 2) Centrala Światła i Śl. Fabryka wyrobów metalowych, 3) Kaless F., Fabryka Kas Pancernych, 4) Maszyny Graficzne, 5) Ropag, Polska Wytwórnia Sygnałów Kolejowych, 6) Rapid, Tow. Przemysł., 7) Weirauch, odlewnia żelaza, 8) Robert Pierzyna, fabryka wyrobów blaszanych, 9) Śląska Wytwórnia części do kotłów parowych.

Od 1 stycznia 1937 r. do 28 lutego 1937 r. obowiązują wyżej podane płace z 5% obniżką.

Wszyscy robotnicy, którzy otrzymywali dotychczas wyższe płace, aniżeli ustalone w niniejszym orzeczeniu, otrzymują nadal płace w dotychczasowej wysokości.

§ 5.

Niniejsze orzeczenie obowiązuje od 1 stycznia 1937 r. do 31 grudnia 1937 r. i może być wypowiedziane na jeden miesiąc przed upływem

tego terminu. W razie niewypowiedzenia niniejszego orzeczenia obowiązuje ono nadal na czas nieokreślony za uprzednim trzymiesięcznym wypowiedzeniem.

Strony powinny oświadczyć się co do przyjęcia niniejszego orzeczenia w przeciągu 5-ciu dni, licząc od dnia doręczenia tego orzeczenia.

Katowice, dnia 23 grudnia 1936 r.

Przewodniczący:

(Dr Mroczkowski).

Ławnicy:

- (—) Lazar Karol
- (—) Niederliński W.
- (—) Steuer Ryszard
- (—) Patalong Gotfryd
- (—) Porada Franciszek
- (—) Zawadzki K.

i zał. Katowice, dnia 4 listopada 1936 r.

U M O W A.

Kontrahentami umowy są z jednej strony Związek Zawodowy Metalowców ZZZ., Związek Robotników Przemysłu Metalowego, Centralne Zjednoczenie Klasowych Związków Zawodowych i Związek Metalowców ZZZP., a z drugiej strony firmy:

1. Rybnicka Fabryka Maszyn, Spółka z o. o. Rybnik,
2. Moj, wł. inż. Różycki Gustaw, fabr. Maszyn Górniczych, Katowice III, ul. Strzybnego 11,
3. Elewator, Sp. z o. o. Katowice II, ul. Krakowska 31,
4. E. Kascha Nast. Józef Besuch, Odlewnia żelaza, Mikołów, Gliwicka 6,
5. Cebulia i S-ka, Sp. z o. o., Chorzów, ul. Katowicka 16,
6. M. Adler i J. Panowski, Sp. o. o. (Huta Pawła) Żory, Rybnicka 8,
7. Śląska Wytwórnia części do kotłów parowych, Ochojec,
8. Centrala Światła i Śl. Fabryka wyrob. metal. Sp. o. o., Katowice, ul. Gliwicka 21/23,
9. Martin Jerzy, Spółka o. o., Świętochłowice,
10. Śląska Wytwórnia Blach Dziurkowanych, W. Hajduki, ul. Ks. Ficka 4,
11. H. Koetz Nast. S. A. Fabryka Maszyn, Mikołów, Gliwicka 4,
12. Rapid, Tow. Przem. Lichter i Krzanowski, Wełnowiec, Św. Jadwigi 7,
13. Ericsson, Polska Akc. Spółka Elektr., Wełnowiec, św. Jadwigi 10,
14. Montana, Śl. Fabryka Maszyn, Katowice II, ul. Hutnicza,
15. Fabryka Palenisk Mechanicznych, Tow. z o. o., Mikołów, Gliwicka 4,
16. Robert Pierzyna, fabryka wyrobów blasz., Siemianowice Śl.,

PORZĄDEK PŁAC

dla robotników, zatrudnionych w zakładach Górnośląskiego metalowego przemysłu przetwórczego.

I. Postanowienia ogólne.

Płace podane w tabeli płac obowiązują dla Centralnego Okręgu Przemysłowego tj. dla powiatów: Katowice miasto, Katowice powiat, Chorzów miasto i Świętochłowice powiat. Dla innych okręgów obniża się te płace o 5%.

Za czas nieprzepracowany wskutek siły wyższej oraz z braku wagonów węgla względnie prądu itp. nie płaci się.

Za wykonywanie prac koniecznych, albo prac reperacyjnych otrzymuje:

- a) robotnik fachowy zatrudniony tymi pracami należną jemu płacę taryfową robotników tych kategorii, których pracę on wykonuje;
- b) robotnik dniówkowy, zatrudniony tymi pracami należną mu płacę dniówkową.

Tabelę wyrównawczą z dnia 5 lipca 1927 r. znosi się i dolicza się ją do tabeli płac taryfowych dla robotników pracujących na dniówkę tak, że od dnia 1 października 1929 r. w przemyśle przetwórczym obowiązują dwie tabele płac, jedna dla robotników akordowych, która służy za podstawę dla zarobku akordowego, druga zaś dla robotników pracujących na dniówkę.

Tabelę płac dla robotników akordowych oblicza się na podstawie obniżonej o 13,33% każdorazowo obowiązującej stawki godzinowej robotników pracujących na dniówkę, z uwzględnieniem zasad zawartych w orzeczeniu Komisji Pojednawczej i Arbitrażowej w Katowicach z dnia 19 lutego 1935 r. L. dz. 20/I. 1935 r.

II. Płace godzinowe robotników fachowych.

Kwalifikowanym robotnikom fachowym powyżej 21 lat płaci się stawki godzinowe stosownie do listy zaszeregowania.

Przyuczonych robotników fachowych, którzy wykonywają te same prace i osiągają te same wydajności co kwalifikowani robotnicy fachowi, wynagradza się tak, jak robotników fachowych.

Stawkę godzinową zmniejsza się stosownie do każdorazowej umowy płac dla młodszych robotników fachowych o tyle, o ile sprawność ich jest mniejsza aniżeli sprawność robotników liczących ponad 21 lat życia. Obniżka ta dotyczy wszystkich 5-ciu grup.

III. Akord grupowy i akord od sztuki.

I. Akord ma zasadniczo umożliwiać robotnikowi osiągnięcie wyższego zarobku ponad zarobek swej grupy zarobkowej odpowiadającego jego osobistej zdolności i zręczności.

II. Wszystkie prace, które według zapytowania kierownictwa ruchu i wydziału robotniczego (Rady Zakładowej) nadają się do akordu, winny być zasadniczo wykonywane w akordzie.

III. Za podstawę obliczenia zarobków akordowych winny być wzięte podstawowe płace taryfowe.

IV. Jednostkową płacę akordową ustala się między kierownictwem i dot. pracobiorcami przed rozpoczęciem pracy w akordzie. W wypadkach spornych należy powołać Komisję wybraną przez robotników odnośnie warsztatu.

O ile nie dojdzie do porozumienia, wynagradza się pracę stawkami godzinowymi robotników pracujących na dniówkę.

V. Ustalenie jednostkowej płacy akordowej następuje — o ile to możliwe — na podstawie przeciętnej miesięcznej wydajności normalnej i węglug właściwości poszczególnych oddziałów ruchu. Wydajność normalna wynika z produkcji przeciętnej przy normalnym ruchu obliczonej na godzinę jednostkę ruchu.

VI. Czas oczekiwania na pracę, który powstał na skutek zarządzeń ruchu, wynagradza się płacą godzinową robotników pracujących na dniówkę. Roboty przygotowawcze do robót akordowych wynagradza się według stawek godzinowych akordowych.

VII. Robotnice, które całkowicie zastępują robotnika w akordzie, otrzymują tę samą płacę akordową. W razie przydzielenia dwóch robotnic w miejsce jednego robotnika, albo trzech robotnic w miejsce dwóch robotników, otrzymują robotnice pół względnie dwie trzecie zarobku robotnika.

IV. Płace godzinowe robotników dniówkowych.

1. Płace godzinowe robotników dniówkowych podane są w tabeli płac.

2. Robotnice otrzymują dwie trzecie płacy godzinowej robotników dniówkowych w tym samym wieku, o ile pracują one na dniówkę.

V. Inwalidzi.

Inwalidów opłaca się według sprawności, niepotracając należnej im renty.

VI. Robotnicy młodociani i uczniowie.

Płace godzinowe robotników młodocianych i uczniów podane są w tabeli płac.

LISTA ZASZEREGOWANIA.

Do porządku płac dla robotników zatrudnionych w zakładach Górnośląskiego metalowego przemysłu przetwórczego

Miarodajną do zaszeregowania jest czynność rzeczywiste wykonywana przez dot. robotnika fachowego:

Grupa a) Starsi rzemieślnicy, równoważnościowi robotnicy fachowi i przodownicy z dłuższą praktyką zawodową, którzy wszelkie wchodzące w zakres ich zawodu prace samodzielnie wykonują;

Grupa b) Rzemieślnicy i równoważnościowi robotnicy fachowi co najmniej z 5-cioletnią praktyką zawodową, którzy wszelkie normalne prace samodzielnie wykonują;

Grupa c) Rzemieślnicy i równoważnościowi robotnicy fachowi z krótszą praktyką zawodową, dalej tacy, którzy z reguły pracują pod kierownictwem przodowników oraz starsi przyuczeni robotnicy zatrudnieni przy pracach specjalnych, które wymagają dłuższego czasu dla wykształcenia i wpracowania;

Grupa d) Wyuczzeni rzemieślnicy i równoważnościowi robotnicy fachowi w pierwszym roku po ukończonym czasie nauki, dalej przyuczeni robotnicy zajęci pracami specjalnymi, które wymagają krótszego czasu dla wykształcenia i wpracowania;

Grupa e) Przyuczeni robotnicy zatrudnieni przy lepszych pracach specjalnych, oraz portierzy, stróże, woźnice i robotnicy transportowi.

Strony umowne pozostawiają do osobnego uregulowania sprawy fachowego dodatku dla rzemieślników oraz dodatków specjalnych.

Umowa niniejsza obowiązuje od dnia 15 listopada 1936 r. do dnia 15 listopada 1937 r. z tym, że może być wypowiedziana na trzy miesiące przed upływem tego terminu, a w razie niewypowiedzenia obowiązuje na każdy następny rok za trzy miesięcznym wypowiedzeniem.

Następują podpisy przedstawicieli niżej wyszczególnionych firm:

1. Rybnicka Fabryka Maszyn, Spółka z o. o. Rybnik (—) Ratajczak.
2. Moj, Wł. inż. Różycki, Fabryka Maszyn Górn. Katowice (—) Różycki.
3. Elewator Sp. o. o. Katowice (—) Górecki.
4. E. Kascha Nast. Józef Besuch, Mikołów (—) Besuch.
5. Cebulla i Ska z o. o. Chorzów (—) Cebulla H.
6. M. Adler i J. Panowski (Huta Pawła) Żory (—) Jakób Stattler.
7. Śląska Wytwórnia części do kotłów parowych Ochojec (—) Rudu.
8. Centrala Światła i Śl. Fabryka wyrob. metal. Sp. o. o. Katowice (—) Dr Gawlik.
9. Martin Jerzy, Spółka o. o., Świętochłowice (—) Ślosarczyk.
10. Śląska Wytwórnia Blach Dziurkowanych, W. Hajduki (—) Ślosarczyk.
11. H. Koetz Nast. S. A. Mikołów (—) Skąpski.
12. Rapid, Towarzystwo Przemysł., Wełnowiec (—) R. Niebrój.

13. Ericsson, Polska Sp. Elektr., Wełnowiec (—) Partum.
14. Montana, Śl. Fabryka Maszyn, Katowice II, (—) Bathelt.
15. Fabryka Palenisk Mechanicznych, Mikołów (—) Gruchol.
16. Robert Pierzyna, fabryka wyrobów blasz., Siemianowice (—) Robert Pierzyna.

Następują podpisy przedstawicieli związków:

1. Związek Zawodowy Metalowców Z. Z. Z. (—) Jan Sitek
2. Związek Robotników Przemysłu Metalowego w Polsce (—) A. Tomecki
3. Centralne Zjednoczenie Klasowych Związków Zawodowych (—) Musioł
4. Związek Metalowców Z. Z. P. (—) Czardybon

28.

ZARZĄDZENIE

MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 15 grudnia 1936 r.

o nadaniu umowie zbiorowej z dnia 15 grudnia 1934 r. mocy powszechnie obowiązującej dla zakładów przemysłów chemicznego i elektrotechnicznego w górnośląskiej części województwa śląskiego.

(Dziennik Ustaw Śląskich z dnia 25 stycznia 1937 r. Nr. 2, poz. 4).

Na podstawie § 2 rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, w działach robotniczych i pracowniczych oraz o rozjemstwie w zatargach pracy (Dz. Ust. Rzeszy Niemieckiej str. 1456) zarządzam, co następuje:

§ 1.

Nadaję moc powszechnie obowiązującą dla wszystkich zakładów:

- a) przemysłu chemicznego, nie wyłączając gazowni, fabryk przerobów tłuszczowych, fabryk mydła i farb, natomiast z wyłączeniem zakładów, które zatrudniają poniżej 20 robotników i z wyłączeniem zakładów, które podlegają postanowieniom art. 141 i 142 prawa przemysłowego (Dz. U. R. P. Nr 53 z r. 1927, poz. 468), jak również z wyłączeniem tych zakładów, w których stosowane są umowy zbiorowe lub taryfy dla przemysłu górniczego lub hutniczego,

b) przemysłu elektrotechnicznego z wyłączeniem zakładów, które zatrudniają poniżej 20 robotników i z wyłączeniem zakładów, które podlegają postanowieniom art. 141 i 142 prawa przemysłowego (Dz. U. R. P. Nr 53 z r. 1927, poz. 468) —

na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego — umowie taryfowej z dnia 15 grudnia 1934 r. uzupełnionej umową z dnia 25 marca 1935 r. dla robotników, zatrudnionych w zakładach zrzeszonych w Związku Pracodawców Przemysłu Przetwórczego w Województwie Śląskim, zawartej pomiędzy Związkiem Pracodawców Przemysłu Przetwórczego w Województwie Śląskim z jednej strony, a Związkiem Zawodowym Metalowców Związków Zawodowych, Chrześcijańskim Zjednoczeniem Zawodowym, Związkiem Metalowców Zjednoczenia Zawodowego Polskiego, Związkiem Robotników Przemysłu Metalowego w Polsce oraz Zespołem Pracy Niemieckich Związków Zawodowych (Arbeitsblock der deutschen Gewerkschaften) — z drugiej strony, przy czym § 4 tej umowy obowiązuje w tym zakresie, w jakim nie narusza obowiązującego w górnośląskiej części województwa śląskiego ustawodawstwa ochronnego w zakresie urlopów.

Tekst powyższej umowy został ogłoszony jako pierwszy załącznik przy obwieszczeniu Ministra Opieki Społecznej z dnia 21 maja 1935 r. (Gazeta Urzędowa Województwa Śląskiego z dnia 11 czerwca 1935 r. Nr 18, poz. 1) bez uwzględnienia dołączonych do umowy taryfowej załączników: porządku płac, listy szeregowania, umów o wynagrodzeniu monterów i szoferów jak również dalszych dodatków, przy czym powyższa umowa zbiorowa (taryfowa) została wyliczona pod pkt. 1 w obwieszczeniu Ministra Opieki Społecznej z dnia 17 września 1936 r. (Gazeta Urzędowa Województwa Śląskiego Nr 31 z dnia 8 października 1936 r., poz. 2).

§ 2.

Umowa, wymieniona w § 1, zostaje wciągnięta do rejestru umów zbiorowych powszechnie obowiązujących.

§ 3.

Przeglądanie akt rejestrowych Ministerstwa Opieki Społecznej dozwolone jest każdemu w godzinach urzędowych. Pracodawcy i pracownicy, dla których umowa, wymieniona w § 1, na mocy zarządzenia niniejszego jest obowiązująca, mogą żądać jej odpisów za zwrotem kosztów od stron, które umowę zawarły.

§ 4.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Opieki Społecznej:
(—) *Marian Zyndram-Kościałkowski*

29.

ZARZĄDZENIE MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 20 stycznia 1937 r.

w sprawie powołania Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej dla ustalenia warunków pracy i płacy dla robotników rolnych na obszarze województw wileńskiego i nowogródzkiego na rok służbowy 1937/38.

(Monitor Polski z dnia 1 lutego 1937 r. Nr 25, poz. 39).

Na podstawie art. 1 i 2 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. w przedmiocie uprawnień Ministra Pracy i Opieki Społecznej do powoływania Nadzwyczajnych Komisji Rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. Nr 71, poz. 686) zarządzam, co następuje:

§ 1.

Powołuję niniejszym Nadzwyczajną Komisję Rozjemczą dla ustalenia warunków pracy i płacy robotników rolnych na obszarze województw wileńskiego i nowogródzkiego na rok służbowy 1937/38.

§ 2.

Przewodniczącym tej Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej mianuję p. Wacława Preniera, naczelnika wydziału w Ministerstwie Opieki Społecznej.

§ 3.

Skład tej Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej poza delegatami rządowymi określam w następujący sposób:

- a) Rada Wojewódzka Związków Ziemian ziemi wileńskiej w Wilnie wyznaczy 2 przedstawicieli;
- b) Rada Wojewódzka Związków Ziemian ziemi nowogródzkiej w Nowogródku wyznaczy 1 przedstawiciela;
- c) Związek Zawodowy Robotników Rolnych i Leśnych województw wileńskiego i nowogródzkiego w Wilnie wyznaczy 1 przedstawiciela;
- d) Chrześcijański Związek Zawodowy Leśników i Pracowników Rolnych w Wilnie wyznaczy 1 przedstawiciela;
- e) Związek Zawodowy Robotników Rolnych i Leśnych w Polsce Związków Zawodowych w Wilnie wyznaczy 1 przedstawiciela.

§ 4.

Pierwsze posiedzenie Komisji wyznaczam na dzień 3 lutego 1937 r. o godz. 11-ej w lokalu Inspektoratu Pracy XII Okręgu w Wilnie (ulica Ostrobramska Nr 19).

Minister Opieki Społecznej:
(—) *Marian Zyndram-Kościałkowski*

30.

OBWIESZCZENIE

MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 16 stycznia 1937 r.

w sprawie podania o nadanie umowie zbiorowej z dnia 5 lipca 1936 r. dla przemysłu graficznego mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich przedsiębiorstw przemysłu graficznego na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego.

(Gazeta Urzędowa Województwa Śląskiego z dnia 5 lutego 1937 r. Nr 6, poz. 32).

Zespół Pracy Pracowników Przemysłu Graficznego w województwie śląskim, do którego należą: Związek Zawodowy Drukarzy i Pokrewnych Zawodów w Polsce, oddziały: Katowice, Bielsko, Cieszyn i Gewerkschaft Deutscher Arbeiter in Polen, Fachgruppe Buchdrucker, oraz pełnomocnik pracodawców przemysłu graficznego województwa śląskiego, wnieśli do Ministerstwa Opieki Społecznej w myśl § 2 rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych i pracowniczych oraz o rozjemstwie w zatargach pracy (Dz. Ust. Rzeszy Niem str. 1456) podanie o nadanie mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich przedsiębiorstw przemysłu graficznego na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego umowie zbiorowej, zawartej w Katowicach w dniu 5 lipca 1936 r. pomiędzy wyżej wymienionym Zespołem Pracy i Polskim Związkiem Zawodowym Drukarzy i Pokrewnych Zawodów na Rzeczpospolitą Polską z siedzibą w Poznaniu, oddział śląski — z jednej strony, a pełnomocnikami wymienionych w protokole obrad Komisji taryfowej pracodawców przemysłu graficznego województwa śląskiego — z drugiej strony.

Tekst umowy i wyciąg z protokołu obrad Komisji taryfowej podane są poniżej.

Sprzeciwy w sprawie nadania powyższej umowie mocy powszechnie obowiązującej wnosić należy do Ministerstwa Opieki Społecznej w ciągu dni 14 od ogłoszenia niniejszego obwieszczenia.

Minister Opieki Społecznej:

(—) *M. Zyndram-Kościałkowski*

TARYFA

dla przemysłu graficznego województwa śląskiego ważna od 5 lipca 1936 r.

Pomiędzy uprawnionymi zastępcami w protokole Komisji taryfowej z dnia 5 lipca 1936 r. podanych zakładów drukarskich Wojew. Śląskiego a

I. Zespołem Pracy Pracowników Przemysłu Graficznego w Wojew. Śl., do którego należą:

1. Związek Zawodowy Drukarzy i Pokrewnych Zawodów w Polsce — oddziały Katowice, Bielsko i Cieszyn,
2. Gewerkschaft Deutscher Arbeiter in Polen, Fachgruppe Buchdrucker,

II. Polskim Związkiem Zawodowym Drukarzy i Pokrewnych Zawodów na Rzeczpos. Polską z siedzibą w Poznaniu — oddział Śląski z drugiej strony—zawiera się następująca umowa zbiorowa dla przemysłu graficznego Wojew. Śląskiego:

§ 1.

Niniejsza umowa zbiorowa normuje warunki pracy i płacy dla przemysłu graficznego na obszarze województwa śląskiego.

§ 2.

Zawarcie umowy o pracę.

Umowę o pracę zawiera się bądź na piśmie, bądź ustnie, bądź też przez dopuszczenie robotnika do pracy w trybie przyjętym w danym zakładzie pracy.

Robotnik ograniczony w zdolności do działań prawnych w razie zatrudnienia go na podstawie umowy o pracę uzyskuje zdolność do działań prawnych, które wynikają bezpośrednio z tej umowy.

Umowę o pracę zawiera się:

- a) na okres próbny,
- b) na okres wykonania określonej roboty,
- c) na czas określony,
- d) na czas nieokreślony.

Okres próbny pracy robotnika może trwać najdłużej siedem dni.

Podczas okresu próbnego umowa o pracę może być rozwiązana każdej chwili przez którąkolwiek ze stron.

Nierozwiązanie umowy o pracę przed upływem okresu próbnego jest uważane za zawarcie umowy o pracę na czas nieokreślony, o ile nie została zawarta umowa innego rodzaju.

§ 3.

Czas i warunki pracy

reguluje się w myśl ustawy.

1. Czas pracy wynosi 46 godzin tygodniowo, w sobotę sześć godzin na dobę.
2. Rozkład godzin dziennych i nocnych reguluje się według ustawy.
3. Godziny rozpoczynania i kończenia pracy, jak również czas przerwy obiadowej oznacza Zarząd Zakładu w porozumieniu z pracownikami.
4. Przerwa obiadowa we wszystkich dniach tygodnia powinna być wyznaczona na tę samą porę.

Wyciąg z ustawy z dnia 18 grudnia 1919 r. „O czasie pracy w przemyśle i handlu“ w brzmieniu obwieszczenia Ministra Opieki Społ. z dnia 25 października 1933 r. (Dz. U. Nr 94, poz. 734).

Art. 1. Czas pracy wszystkich pracowników, zatrudnionych na mocy umowy w przemyśle graficznym, wynosi bez wliczenia przerwy odpoczynkowej najwyżej 8 godzin na dobę, i nie może przekraczać 48 godzin na tydzień.

Art. 2. Za czas pracy uważa się liczbę godzin, przez które pracownik obowiązany jest na mocy umowy pozostawać w zakładzie pracy lub poza nim do rozporządzenia kierownika robót.

Art. 8. Przedłużenie czasu pracy jest dopuszczalne w wypadkach następujących:

- c) w zakładach pracy lub w ich oddziałach, w których czas pracy w tygodniu trwał krócej niż 48 godzin, dopuszczalne jest odrobienie nieprzepracowanych w ten sposób godzin w następnych trzech tygodniach, pod warunkiem, iż czas pracy na dobę nie będzie przekraczać 9 godzin, a liczba godzin pracy w powyższym okresie 4-tygodniowym — 192.

Odrabianie godzin pracy, przewidziane w ustępie poprzednim, może nastąpić, jeżeli kierownik zakładu pracy zawiadomi o tym inspektora pracy właściwego obwodu, podając wykaz dni i godzin nieprzepracowanych, zamierzony rozkład czasu pracy oraz liczbę zatrudnionych w ten sposób pracowników.

Art. 9. Podlegające niniejszej ustawie zakłady pracy obowiązane są prowadzić dla każdego pracownika osobne wykazy godzin nadliczbowych z oznaczeniem należnej za nie płacy.

Art. 10. W niedziele i dni świąteczne, ustawą oznaczone, praca w zakładach, podlegających niniejszej ustawie, jest wzbroniona, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 11.

Wyciąg z rozporządzenia Ministra Opieki Społ. z dnia 10 sierpnia 1932 r. (Dz. Nr 77/32, poz. 690).

§ 1. Praca nocna oraz w niedziele i dni świąteczne jest dozwolona — ze względu na użyteczność społeczną i codzienne potrzeby ludności (art. 11 p. a. i art. 15 ustawy) w drukarniach i zakładach graficznych dla tych pracowników, którzy są niezbędni przy wydawaniu i ekspedycji gazet codziennych oraz tych wydawnictw i druków rządowych, których terminowe wykonanie leży w interesie Państwa.

§ 2. We wszystkich wypadkach stosowania w niedzielę pracy, wymienionej w § 1, należy poprzednio zawiadomić o tym właściwego obwodowego inspektora pracy.

Wyciąg z ustawy z dnia 18 grudnia 1919 r. o czasie pracy.

Art. 13. O ile pracownicy pracują w niedziele w myśl przepisów art. 11 ustawy niniejszej, muszą otrzymać w zamian wolny dzień w tygodniu.

Art. 14. Praca nocna, to jest w czasie od godz. 9 wieczór do 5 rano, a w zakładach, pracujących na dwie zmiany, od godz. 10 wieczór do 4 rano, jest wzbroniona z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 15.

(a więc praca dzienna w zakładach, pracujących na jedną zmianę, winna się mieścić w godzinach od 5-ej rano do 9-ej wieczór, zaś w zakładach, pracujących na dwie zmiany — w godzinach od 4-ej rano do 10-ej wieczór).

Art. 17. Najdalej po każdym 6 godzinach pracy ma nastąpić przerwa, nie krótsza niż jednogodzinna, podczas której ruch maszyn powinien być tam, gdzie na to zezwalają techniczne warunki pracy, wstrzymany, a pracownik wedle swej woli może opuścić miejsce pracy. W zakładach o ruchu ciągłym oraz w tych, w których powodu natury pracy pracownik nie może opuścić miejsca pracy, praca może trwać bez wyżej wymienionej godzinnej przerwy; w takim razie jednak pracownik musi otrzymać możliwość spożycia posiłku podczas ruchu zakładu pracy.

Minister Opieki Społecznej może udzielać zezwolenia dla poszczególnych gałęzi pracy, kategorii zakładów lub poszczególnych zakładów pracy bądź ich oddziałów, o ile tego wymagać będą warunki pracy, na niestosowanie lub skracanie przerwy, przewidzianej w niniejszym artykule.

Tryb i warunki udzielania tych zezwoleń określa osobne rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej; rozporządzeniami tymi Minister Opieki Społecznej może również przekazać udzielanie zezwoleń organom inspekcji pracy.

§ 4.

Pł a c e.

1. Pracowników wykwalifikowanych, a to składaczy ręcznych, maszynistów drukarzy, litografów, kamieniodrukarzy, przedrukarzy, drukarzy ofsetowych, fotografów i chemigrafów, dzieli się na 3 kategorie, których stawki zarobkowe, przy podziale terenu Wojew. Śl., na 3 rejony, są następujące:
dla rejony I-go (miasto Katowice):

- a) w 1 i 2 roku po wyuczeniu:
0,86 zł na godz. = 39,56 zł tygodniowo
- b) od 3 do 5 roku po wyuczeniu:
1,27 zł na godz. = 58,42 zł „
- c) po 5 roku po wyuczeniu:
1,52 zł na godz. = 69,92 zł „

dla rejonu II-go (Chorzów, Świętochłowice, Wielkie Hajduki): — 2½%
Bielsko

a) w 1 i 2 roku po wyuczeniu:
0,84 zł na godz. = 38,64 zł tygodniowo

b) od 3 do 5 roku po wyuczeniu:
1,24 zł na godz. = 57,04 zł "

c) po 5 roku po wyuczeniu:
1,48 zł na godz. = 68,08 zł "

dla rejonu III-go (wszystkie inne miejscowości Wojew. Śląskiego): — 5%

a) w 1 i 2 roku po wyuczeniu:
0,82 zł na godz. = 37,72 zł tygodniowo

b) od 3 do 5 roku po wyuczeniu:
1,21 zł na godz. = 55,66 zł "

c) po 5 roku po wyuczeniu:
1,44 zł na godz. = 66,24 zł "

2. Korektorzy otrzymują 5% ponad minimum, o ile są wyuczonymi drukarzami.

3. Oddziałowi i metrapaże otrzymują 10% ponad minimum. Za metrapaży uważa się tego pracownika, który stale zatrudniony jest przy łamaniu składu.

4. Składacze przy maszynach wszelkich systemów, o ile stale pracują przy maszynach, otrzymują 20% ponad minimum.

5. Minimum introligatorów wynosi 10% mniej niż minimum kategorii a, b i c.

6. Oddziałowi w introligatorni otrzymują 15% ponad płace introligatorów.

7. Nakładaczki i wykwalifikowane pracownice w introligatorni i siły pomocnicze, przy podziale Wojew. Śląskiego również na 3 rejon, otrzymują zapłatę według następującej tabeli płac:

a) Nakładaczki i wykwalifikowane pracownice w introligatorni:

w 1 roku	0,22 zł na godz.	= 10,12 zł tygodn.
po 1 roku	0,30 zł " "	= 13,80 " "
po 3 latach	0,43 zł " "	= 19,87 " "
po 5 latach	0,53 zł " "	= 24,38 " "

b) siły pomocnicze żeńskie:

w 1 roku	0,18 zł na godz.	= 8,28 zł tygodn.
po 1 roku	0,22 zł " "	= 10,12 " "
po 3 latach	0,30 zł " "	= 13,80 " "

c) siły pomocnicze męskie:

w 1 roku	0,24 zł na godz.	= 11,04 zł tygodn.
w 2 roku	0,34 zł " "	= 15,34 " "
w 3 roku	0,48 zł " "	= 22,08 " "
w 4 roku	0,62 zł " "	= 28,52 " "

8. Uczniowie otrzymują:

a) w 1 roku	zł 4,—	tygodniowo
b) w 2 roku	zł 5,—	" "
c) w 3 roku	zł 7,—	" "
d) w 4 roku	zł 10,—	" "

Rejon I — 2,5%
Rejon II — 5,0%

9. Praca nocna, tam gdzie ustawa na nią pozwala i w sposób ustawowy uregulowana, kosztuje 25% więcej od stawek zwykłych i obowiązuje w ilości do 42 godzin tygodniowo.

10. Stawki płac normuje na podstawie niniejszej umowy Komisja Taryfowa, w której skład wchodzi sześciu przedstawicieli pracodawców i sześciu przedstawicieli pracobiorców.

11. Zwyczajka lub zniżka nie może obowiązywać wstecz.

12. Płaci się wszystkie święta uznane przez Państwo.

Dni świąteczne określa rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 listopada 1924 r. (Dz. U. Nr 101/24, poz. 928) i ustawa z dnia 18 marca 1925 r. w przedmiocie zmiany powyższego rozporządzenia (Dz. U. Nr 34/25, poz. 234).

Za dni świąteczne uważa się:

1. Nowy Rok — 1 stycznia,
2. Trzech Króli — 6 stycznia,
3. Oczyszczenie N. M. P. — 2 lutego,
4. Drugi dzień Wielkiej Nocy,
5. Trzeciego Maja,
6. Wniebowstąpienie Pańskie,
7. Drugi dzień Zesłania Ducha Świętego,
8. Boże Ciało,
9. Św. Apostołów Piotra i Pawła — 29 czerwca.
10. Wniebowzięcie N. M. P. — 15 sierpnia,
11. Wszystkich Świętych — 1 listopada,
12. Niepokalane Poczęcie N. M. P. — 8 grudnia,
13. Boże Narodzenie — 25 grudnia,
14. Drugi dzień Bożego Narodzenia — 26 grudnia.

13. Za pracę w niedziele i święta płaci się dodatek w wysokości 50%. Za pracę w II święto Bożego Narodzenia i II święto Wielkiejnocy płaci się dodatek w wysokości 100%. Za niedzielną pracę uważa się czas od niedzieli godz. 5-ej rano do poniedziałku godz. 5-ej rano.

14. Czas uroczystości ustanowionych przez Zarząd Zakładu w normalnych godzinach pracy jest płatny.

15. Praca w dzień wigilii Bożego Narodzenia i Wielką Sobotę trwa 5 godzin.

16. Odpowiedzialność pracownika za zmużony czas pracy reguluje Kodeks Zobowiązań, względnie ustawa.

17. Zarobek oblicza się miesięcznie. Co tydzień wypłaca się zaliczki w wysokości ustalonej w tabeli płac.

18. Jeżeli w dzień wypłaty przypada święto, należy wypłatę uskutecznić w dzień roboczy poprzedzający święto.

19. Wypłata winna się odbywać w czasie pracy.

20. Wszelkie spory odnośnie do niniejszej umowy załatwia Komisja Taryfowa, która wypracuje wszelkie techniczne szczegóły wykonywania niniejszej umowy.

§ 5.

Nadgodziny.

Nadgodziny uregulowane są przepisami ustawy.

§ 6.

Rozwiązanie umowy o pracę.

Przyjęcie i zwolnienie pracownika reguluje ustawa.

§ 7.

Urlopy.

Urlopy stosuje się podług ustawy.

Początek urlopów dla pracowników kwalifikowanych rozpoczyna się zawsze od poniedziałku.

§ 8.

Zapotrzebowanie pracowników.

Zapotrzebowanie pracowników należy zgłaszać tylko w Społecznym Biurze Pośrednictwa Pracy, zatwierdzonym przez Urząd Wojewódzki Śl.

Biuro to podlega obustronnej kontroli Komisji Taryfowej.

§ 9.

Przepisy dla składaczy maszynowych.

1. Uczniem przy maszynie do składania może być uczeń zecerski w 4-tym roku nauki, lub wykwalifikowany pomocnik zecerski.

2. Przy wyborze kandydatów na składaczy maszynowych uwzględnia się w pierwszym rzędzie personel własnego zakładu.

3. Nauka składacza maszynowego trwa 600 godzin.

4. Przez czas nauki płaci zakład uczącemu się kandydatowi minimum jego płacy.

5. Za podstawę wszelkich obliczeń, dotyczących wydajności, przyjmuje się skorygowany gładki skład o szerokości 53 głosek bez żadnego wyszczególnienia, według płynnie czytelnego rękopisu.

Minimum korygowanego zestawu maszynowego wynosi dla linotypu i monotypu 6.000 liter za godzinę, dla typografu 4.500 liter, dla intertypu 6.600 liter.

6. Jeśli zachodzi format węższy niż 53 głoski, układ w narzeczu, stara pisownia, układ z wersalików i cyfr, wtedy obniża się obowiązującą wydajność do rozmiarów nieodzownie koniecznych.

7. Składacz maszynowy może być zatrudniony jako składacz ręczny, jeśli zajdą większe przeszkody, których sam nie jest w możności usunąć, lub też w braku rękopisu, i otrzymuje płace składacza ręcznego, o ile nie można mu dać zatrudnienia przy innej maszynie.

8. Metal potrzebny składaczowi maszynowemu należy mu dostarczać w stanie oczyszczonym i suchym.

9. Umówiony czas pracy składacza maszynowego obejmuje w każdej zmianie pół godziny na czyszczenie maszyny. Czas czyszczenia wśród zmian następujących po sobie może być połączony. Wedle potrzeby należy czas czyszczenia dla każdej maszyny przedłużyć.

§ 10.

Przepisy dla maszynistów.

1. Maszynista pracujący przy maszynie rotacyjnej w razie braku pracy przy niej może być zatrudniony również przy maszynie płaskiej lub przy stereotypie.

2. Każdy maszynista obowiązany jest do wyuczenia ucznia, względnie nakładaczki.

§ 11.

Przepisy dla uczniów.

1. Kandydaci winni ukończyć co najmniej szkołę powszechną.

2. Przy przyjmowaniu uczniów winno się uczynić zadość przepisom w przedmiocie pracy młodocianych według odnośnej ustawy.

3. Nauka trwa 4 lata.

4. Każdy uczeń w przemyśle graficznym musi być zarejestrowany w biurze Zrzeszenia Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Województwo Śląskie (z siedzibą w Katowicach).

5. Uczniów wolno zatrudniać tylko w zakładach, w których stanowisko kierownika zajmuje fachowiec z przynajmniej 10-letnią praktyką.

Pozatym przyjmuje się regulamin opracowany przez podkomisję taryfową w brzmieniu następującym:

Komisja Fachowa składa się z sześciu przedstawicieli pracodawców i sześciu przedstawicieli pracobiorców i tyłuż zastępców, oraz przewodniczącego z grona pracodawców.

Komisja ta składać się będzie z dwu podkomisji, tj. z Komisji Egzaminacyjnej, której podlegać będzie opieka nad uczniami od przyjęcia aż do czasu ukończenia nauki i egzaminu.

oraz drugiej Komisji, która rozstrzygać będzie wszelkie spory pomiędzy pracodawcami z wyjątkiem sporów taryfowo-cenikowych, oceniać druki, stwierdzać winę uszkodzeń maszyny itp.

Komisji Fachowej podlegać będzie:

Przyjmowanie uczniów, prowadzenie rejestracji uczniów, opieka nad uczniami i wychowanie ich na fachowców i obywateli. Przyjmowanie uczniów bez wiedzy i zgody Komisji Fachowej jest niedopuszczalne.

Egzaminy końcowe uczniów odbywać się będą według specjalnego regulaminu, ustalonego przez Komisję Fachową.

Do egzaminów dopuszczani będą tylko uczniowie, zarejestrowani w Komisji Fachowej.

Po złożeniu przez ucznia egzaminu, który składać może w ostatnim kwartale 4-letniego okresu nauki, wydaje Komisja Fachowa świadectwo ukończenia praktyki.

W przeciągu sześciu tygodni od podpisania umowy zbiorowej przeprowadzona zostanie rejestracja uczniów już zatrudnionych w przemyśle graficznym.

Klucz przydziału uczniów ustala się następująco:

1. dla składaczy: na każdych 25 składaczy jeden uczeń w stosunku rocznym;
2. dla maszynistów: liczy się maszyny pospieszne i takie maszyny pociskowe, na których drukuje się przeważnie druki kolorowe lub ilustracyjne, plus ilość maszynistów, podzielone przez 2, podzielone przez 25;
3. dla ofsetu: na czas przejściowy aż do odwołania, wolno trzymać w każdym zakładzie jednego ucznia.

Uczniów przydziela Komisja Fachowa w ramach rocznego kontyngentu, bez wyzględu na miejscowość.

Pierwszeństwo do przydziału uczniów mają zakłady, dające rękomię należytego wyuczenia i odpowiedniego wyposażenia pod względem technicznym.

Omijanie powyższych przepisów przez przyjmowanie pracowników młodocianych jest niedozwolone.

§ 12.

Przepisy ogólne.

Pracy składacza ręcznego lub maszynowego, maszynisty drukarskiego, dalej prac w zawodach pokrewnych (tj. w ofsecie, litografii, chemigrafii, rotograpiurze itp.), wykonywanych w myśl dotychczasowych zwyczajów przez wykwalifikowanych pracowników, posiadających świadectwo ukończenia praktyki zawodowej, i uczniów zarejestrowanych, nie wolno wykonywać siłom pomocniczym.

2. Pracownik jest obowiązany do punktualnego rozpoczynania pracy, tj. być gotowym na miejscu w oznaczonej godzinie i aż do ukończenia czasu pracy być czynnym.

3. W czasie pracy nie wolno w zakładach przyjmować odwiedzin. W razie konieczności porozumienia się z osobami nie należącymi do współpracowników danego zakładu w sprawach nagłych i niecierpiących zwłoki rozmowa powinna się odbyć w miejscu oznaczonym przez Zarząd Zakładu.

4. Pracobiorcy nie wolno w jakibądź sposób wywierać wpływu na prace autorskie. Oddane składaczowi rękopisy muszą być bez oporu i krytyki złożone.

5. Wszelkie uszkodzenia i defekty przy maszynach należy natychmiast zgłosić kierownictwu. Za szkody powstałe z winy pracownika odpowiada każdy osobiście. W razie sporu rozstrzyga komisja fachowa.

6. Używanie napojów alkoholowych w zakładach jest wzbronione. Przybycie do pracy w stanie nietrzeźwym powoduje upomnienie. W razie powtórnego przyścia w stanie nietrzeźwym może nastąpić natychmiastowe zwolnienie z winy pracownika.

7. Wszelkie pretensje w stosunku do pracodawcy, wynikające z niniejszej umowy zbiorowej i taryfy oraz przepisów przewidzianych obowiązującymi ustawami, winny być zgłoszone przez pracownika najpóźniej w ciągu 1 tygodnia.

§ 13.

Warunki higieniczne w zakładach są uregulowane rozporządzeniami ustaw państwowych. W każdym zakładzie pracujący powinni otrzymywać czyste ręczniki i mydło.

§ 14.

Czas trwania umowy.

Umowa niniejsza obowiązuje na czas 1 roku od daty podpisania i przedłuża się automatycznie na dalszy rok, o ile nie nastąpi trzymiesięczne wypowiedzenie przez jedną ze stron.

§ 15.

Przepis § 4 ust. 17 może być po pół roku wypowiedziany.

§ 16.

Wszelkie nieporuszone w tej umowie sprawy regulują ustawy.

Komisja taryfowa:

Pracodawcy: **Kozlik Karol.**

Pracobiorcy: **Urbański Jan.**

W Y P I S

Sprawozdanie z odbytych pertraktacji między przedstawicielami pracodawców przemysłu graficznego województwa śląskiego a przedstawicielami Zespołu Pracy Pracowników Przemysłu Graficznego w wojew. śląskim i przedstawicielem Polskiego Związku Zawodowego Drukarzy i Pokrewnych Zawodów na Rzeczp. Polską z siedzibą w Poznaniu — oddział śląski.

Przewodniczący p. Koźlik przedstawił, że członkowie Komisji taryfowej ze strony pracodawców reprezentują następujące firmy:

Katowice

1. Drukarnia Urzędu Wojew. Śląskiego, ulica Francuska 47,
2. Scholz & Frester, ul. Mickiewicza 4,
3. Drukarnia Barbary Sp. Komand., ul. Dyrekcyjna 2,
4. Księg. i Drukarnia Katolicka, S. A., ul. Marsz. Piłsudskiego 58,
5. Drukarnia Akra, ul. Sienkiewicza 47,
6. Drukarnia Braszczok Emanuel, ulica Kościuszki 49,
7. Drukarnia Przemysłowa, ul. Wojewódzka 29,
8. Drukarnia Śląska, Sp. z o. o., ul. Batorego 2,
9. Kattowitzer Buchdruckerei & Verlag, 3 Maja 12,
10. Oberschl. Kurier Sp. z o. o., ul. Stawowa 8,
11. Polonia, Śl. Zakł. Graf. i Wyd. S. A., ul. Sobieskiego 11,
12. Drukarnia A. Gorzelika i J. Wąsika, ul. Kościuszki 39,

Chorzów

13. Zakłady Graficzne L. Nowak, ul. Hajducka 15,
14. Drukarnia Narodowa, ul. Krzywa 14,
15. Oberschl. Kurier, Sp. z o. o., ul. Rynek 14,
16. Drukarnia „Grafia“, ul. Rynek 7,

Wielkie Hajduki

17. Panhirsch Piotr, Drukarnia, ul. Kościelna 4,

Mikołów

18. Zakłady Graf. i Wyd. Karol Miarka z o. o. Żwirki i Wigury 1,

Nowy Bytom

19. Zakłady Graficzne Huty Pokój, wł. Eckert Edw., Niedurnego 4,

Piekary Śląskie

20. Drukarnia Konst. Osadnik, ul. Mariacka 36,

Radzionków

21. Drukarnia św. Wojciecha, ulica św. Wojciecha 149,

Rybnik

22. Zakł. Graf. i Wyd. „Polonia“, ul. Zamkowa 8,
23. Zakł. Graficzne Sztandaru Polskiego, Bocz. Łony,
24. Barwik Robert, ul. Wolności 4.

Siemianowice

25. Drukarnia Gogola Rudolf, ul. Powstańców 16,
26. Drukarnia Siemianowicka Pronobis Piotr, ul. Staszycy 17,

Świętochłowice

27. Drukarnia Leksan E., ul. Bytomska 23,
28. Drukarnia Poligraf — Wieczorek Teofil, ulica Bytomska 14,

Bielsko

29. Jan i Karol Handel, Litogr. i Druk., ul. Grunwaldzka 6,
30. Przemysł Graficzny „Światło“ S. A., ulica Marsz. Piłsudskiego 21,
31. Gustaw Jenkier — Drukarnia, ul. Mickiewicza 7,
32. Suchanek Paweł, ul. Min. Pierackiego 3,

Cieszyn

33. Mitreğa Paweł, Drukarnia, ul. Ciężarowa 18,
34. Zakł. Litogr. i Graf. Machaczek Franciszek, Wyższa Brama 10.

31.

OBWIESZCZENIE

MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 27 stycznia 1937 r.

w sprawie podania o nadanie umowie zbiorowej z dnia 11 stycznia 1937 r., ustalającej warunki pracy i płacy w przemyśle gastronomicznym, mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich przedsiębiorstw gastronomicznych na obszarze województwa poznańskiego.

(Monitor Polski z dnia 10 lutego 1937 r. Nr 32, poz. 47).

Związek Zjednoczonych Pracowników Gastronomicznych w Poznaniu wniósł do Ministerstwa Opieki Społecznej w myśl § 2 rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych i pracowniczych oraz o rozjemstwie w zatargach pracy (Dz. Ust. Rzeszy Niem., str. 1456) podanie o nadanie mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich przedsiębiorstw gastronomicznych

na obszarze województwa poznańskiego umowie zbiorowej, zawartej w Poznaniu w dniu 11 stycznia 1937 r. pomiędzy Polsko-Chrześcijańskim Związkiem Towarzystw Restauratorów, Właścicieli Hoteli i Kawiarni i Pokrewnych Zawodów w Poznaniu oraz Cechem Mistrzów Cukierniczych w Poznaniu z jednej strony a Związkiem Zjednoczonych Pracowników Gastronomicznych w Poznaniu z drugiej.

Tekst umowy podany jest poniżej.

Sprzeciw w sprawie nadania powyższej umowie mocy powszechnie obowiązującej wnosić należy do Ministerstwa Opieki Społecznej w ciągu dni 14 od ogłoszenia niniejszego obwieszczenia.

Minister Opieki Społecznej:
(—) *M. Kościalkowski*

1 zał.

UMOWA ZBIOROWA

dla zawodu gastronomicznego w województwie poznańskim.

Pomiędzy pracodawcami w zawodzie gastronomicznym w województwie poznańskim, reprezentowanymi przez Polsko-Chrześcijański Związek Towarzystw Restauratorów, Właścicieli Hoteli i Kawiarni i Pokrewnych Zawodów w Poznaniu oraz przez Cech Mistrzów Cukierniczych w Poznaniu z jednej strony a pracownikami gastronomicznymi, zastąpionymi przez Związek Zjednoczonych Pracowników Gastronomicznych w Poznaniu, z drugiej strony — na posiedzeniu, odbytym w lokalu Inspektoratu Pracy w Poznaniu pod przewodnictwem Józefa Rojszyka, p. o. podinspektora pracy w dniu 11 stycznia 1937 r. zawarto następującą umowę zbiorową:

§ 1.

Umowa niniejsza obejmuje teren województwa poznańskiego i dotyczy z jednej strony właścicieli jadłodajń, jak: restauracje, cukiernie, kawiarnie, mleczarnie, pasztecziarnie, piwiarnie, winiarnie, śniadalnie, probiernie, miodarnie, garkuchnie, bary, kuchnie publiczne, bufety, szynki, traktiernie, karczmy i gospody, z drugiej strony — pracowników gastronomicznych, jak pracowników kelnerskich i kucharzy, zatrudnionych w wymienionych zakładach.

§ 2.

Przyjmowanie do pracy stałej, na wypomóżkę lub na czasowe zastępstwo pracowników, wymienionych w par. 1 umowy, odbywa się za pośrednictwem społecznego biura pośrednictwa pracy przy Związku Zjednoczonych

Pracowników Gastronomicznych w Poznaniu względnie — Biur Funduszu Pracy.

§ 3.

Zwolnienie pracowników odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi.

§ 4.

Czas pracy normuje się zgodnie z postanowieniami obowiązujących w tej mierze przepisów prawnych

§ 5.

Pracownicy zatrudnieni w ciągu całego tygodnia winni otrzymać jeden wolny od pracy dzień w tygodniu.

§ 6.

W pierwsze święta Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy stale zatrudnieni pracownicy gastronomiczni po uprzednim porozumieniu się z pracodawcą lub z jego zastępcą mogą być zastąpieni przez bezrobotnych kolegów, o ile ewentualni zastępcy odpowiadają warunkom danego zakładu.

§ 7.

Pracownicy nie mogą być zmuszani do prac, nie wchodzących ściśle w zakres ich zawodu.

§ 8.

Tytułem wynagrodzenia pracownicy kelnerscy pobierają 10%, które doliczają konsumentom do rachunków za podawane przez siebie potrawy i napoje. Powyższe wynagrodzenie obowiązuje również na weselach, balach, rautach i innych przyjęciach.

Wynagrodzenie kucharzy ustala się według umowy indywidualnej w zależności od kwalifikacji pracownika, z tym jednak, że wynagrodzenie to nie może być niższe niż 30 zł tygodniowo. Prócz tego kucharze otrzymują w czasie pracy wyżywienie.

§ 9.

Pracownik kelnerski, zatrudniony dorywczo na wypomóżkę, pobiera wynagrodzenie, ustalone w § 8 ust. 1 umowy, przy czym gwarantuje im się dzienny zarobek w wysokości co najmniej 2 zł. Gwarancja nie dotyczy imprez, urządzanych na otwartym powietrzu. Kucharz zatrudniony na wypomóżkę otrzymuje w czasie pracy wyżywienie i wynagrodzenie pieniężne według indywidualnej umowy.

§ 10.

W wypadku wyjazdu pracownika stałego lub wypomóżki poza miejsce jego stałej pracy lub zamieszkania, otrzymuje on wolną podróż w obie strony (w razie wyjazdu koleją — bilet 3 klasy), całodziennie wyżywienie i wynagrodzenie pieniężne, ustalone w § 9 umowy.

§ 11.

Z wynagrodzenia pracownika, ustalonego w §§ 8, 9 i 10 umowy, nie wolno pracodawcy potrącać żadnych kwot na opłacanie kierowników względnie na inne potrzeby zakładu. Wyjątek stanowią potrącenia, dokonywane na podstawie postanowień obowiązujących przepisów prawnych.

§ 12.

Przyjmowanie uczniów wstrzymuje się na przeciąg jednego roku.

§ 13.

Uczniowie kelnerscy z nieukończoną praktyką nie mogą obsługiwać rewiru samodzielnie, jak również nie wolno im pobierać procentów, ustalonych w § 8 ust. 1 umowy.

UWAGA: Uczniowie mają prawo zastąpić starszego kelnera lub kierownika w jego rewirze.

§ 14.

Ubiorem pracownika kelnerskiego może być frak, smoking, czarna lub biała marynarka (t. zw. jaczka).

§ 15.

Pracodawca ponosi koszty prania zawodowej odzieży kucharzy, jak fartuch, biała marynarka (jaczka), spodnie i czapka.

§ 16.

Przynależność pracownika do organizacji zawodowej pracowniczej nie może służyć podstawą do rozwiązania umowy o pracę.

§ 17.

Umowa niniejsza obowiązuje od dnia 11 stycznia 1937 r. do dnia 31 grudnia 1937 r.

O ile na trzy miesiące przed jej upływem, tj. najpóźniej 30 września 1937 r. nie nastąpi pisemne jej wypowiedzenie, obowiązywać ona

będzie, poczynając od dnia 1 stycznia 1938 r. na następne lata z prawem wypowiedzenia jej na trzy miesiące naprzód na koniec roku kalendarzowego, tj. najpóźniej 30 września każdego roku.

Poznań, dnia 11 stycznia 1937 r.

Za pracodawców:

Polsko - Chrześcijański Związek Towarzystw Restauratorów, Właścicieli Hoteli, Kawiarni i Pokrewnych Zawodów w Poznaniu:

- (—) *Stanisław Józwiak*
- (—) *Fr. Piosek*
- (—) *Maksymilian Brencz*
- (—) *Władysław Rajewski*
- (—) *Stanisław Tulecki*

Cech Mistrzów Cukierniczych w Poznaniu:

(—) *W. Dobski*

Za pracobiorców:

Związek Zjednoczonych Pracowników Gastronomicznych w Poznaniu:

- (—) *J. Gryps*
- (—) *Dukat Bronisław*
- (—) *Edward Kukiela*
- (—) *Tadeusz Czamański*

(—) *J. Rojszyk*
p. o. podinspektor pracy.

32.

PISMO OKÓLNE

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 4 lutego 1937 r. Nr Pin. 1b/O-7

w sprawie przesyłania do wiadomości wydanych okólników.

Do

Panów inspektorów pracy wszystkich okręgów.

W myśl § 43 Instrukcji Tymczasowej Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 22 grudnia 1928 r. pp. okręgowi inspektorzy pracy obowiązani są przysyłać do wiadomości Głównemu Inspektorowi Pracy wszelkie okólniki, wydane do podległych im urzędów, a odnoszące się do ogólnych zasad urzędowania jak i postępowania względem poszczególnych zakładów pracy lub w poszczególnych sprawach.

Ponieważ nie wszyscy pp. okręgowi inspektorzy pracy wykonywają powyższe zarządze-

nie, przeto proszę o stosowanie się w przyszłości do § 43 wymienionej instrukcji, jak również o nadesłanie do dnia 10 marca b. r. odpisów wszystkich okólników wydanych przez pp. okręgowych inspektorów w roku ubiegłym.

Główny Inspektor Pracy
Dyrektor Departamentu:

(—) *M. Klott*

33.

ORZECZENIE

Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej ustalającej warunki pracy i płacy robotników rolnych i straży leśnej na obszarze województw stanisławowskiego, tarnopolskiego i lwowskiego z wyłączeniem powiatów: brzozowskiego, jarosławskiego, kolbuszowskiego, krośnieńskiego, łańcuckiego, nizańskiego, przeworskiego, rzeszowskiego, sanockiego i tarnobrzemeskiego na rok służbowy 1937/38.

(Monitor Polski z dnia 12 lutego 1937 r. Nr 34, poz. 50).

Na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. w przedmiocie uprawnień Ministra Opieki Społecznej do powoływania Nadzwyczajnych Komisji Rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. Nr 71, poz. 686) oraz zarządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 23 grudnia 1936 r. (Monitor Polski Nr 2 z dn. 4 stycznia 1937, poz. 3) Nadzwyczajna Komisja Rozjemcza w składzie: Przewodniczącego Wacława Preniera Naczelnika Wydziału jako przedstawiciela Ministerstwa Opieki Społecznej, Sędziego Sądu Apelacyjnego Romana Gąsowskiego jako przedstawiciela Ministerstwa Sprawiedliwości, Inż. Konstantego Czerniewskiego jako przedstawiciela Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych na posiedzeniach odbytych w dniach 14, 15 i 16 stycznia 1937 we Lwowie w sprawie ustalenia warunków pracy i płacy robotników rolnych i straży leśnej na terenie województw stanisławowskiego, tarnopolskiego i lwowskiego z wyłączeniem powiatów: brzozowskiego, jarosławskiego, kolbuszowskiego, krośnieńskiego, łańcuckiego, nizańskiego, przeworskiego, rzeszowskiego, sanockiego i tarnobrzemeskiego na rok służbowy 1937/38,

po wysłuchaniu opinii przedstawicieli pracowników i pracodawców rolnych, oraz biorąc pod uwagę sytuację gospodarstw rolnych, a także całokształt warunków zatrudnienia w rolnictwie

o r z e k ł a

warunki pracy i płacy robotników rolnych na rok służbowy 1937/38 na terenie województw stanisławowskiego, tarnopolskiego i lwowskiego z wyłączeniem powiatów: brzozowskiego, ja-

rosławskiego, kolbuszowskiego, krośnieńskiego, łańcuckiego, nizańskiego, przeworskiego, rzeszowskiego, sanockiego i tarnobrzemeskiego, ustalić jak następuje:

DZIAŁ I. ORDYNARIUSZE.

Zasady ogólne.

§ 1.

1) Orzeczenie niniejsze dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców rolnych, z drugiej zatrudnionych przez nich rocznych pracowników z normalną zdolnością do pracy, a to następujące kategorie:

- a) fernali, pastuchów, stróżów i stangretów,
- b) pracowników płci męskiej w wieku poniżej lat 24 (§ 21),
- c) karbowych, polowych i gumiennych.

2) Inwalidzi pracujący na równi z pozostałymi pracownikami z normalną zdolnością do pracy w rolnictwie pobierają równe z nimi wynagrodzenie tak w gotówce jak i w naturaliach. Inwalidzi o zmniejszonej zdolności do pracy oraz pracownicy fizyczni ułomni mogą być godzeni na niższych warunkach.

3) Przyjęcie robotnika rocznego należącego niewątpliwie do jednej z powyższych kategorii w terminie późniejszym niż 1 kwietnia nie może być powodem do obniżenia przysługujących mu praw wynikających z niniejszej umowy.

4) W stosunku do stangretów stale pełniących obowiązki przy koniach ugowych mają zastosowanie tylko § 3 i § 23 niniejszego Działu.

§ 2.

1) Orzeczenie niniejsze stanowi w myśl ustawy z dnia 18 lipca 1924, (Dz. U. R. P. Nr 71, poz. 686) podstawę przy zawieraniu umów indywidualnych. Indywidualne umowy o pracę zawierające warunki dla pracowników mniej korzystne, niż warunki niniejszego orzeczenia, ulegają z mocy wymienionej ustawy zastąpieniu przez warunki określone niniejszym orzeczeniem.

2) Wszelkie indywidualne umowy zawierające warunki korzystniejsze dla pracowników, niż je przewiduje niniejsze orzeczenie, obowiązują na czas ich zawarcia.

3) Orzeczenie niniejsze nie uprawnia do obniżenia istniejących warunków wynagrodzenia. Pracodawca nie może samowolnie zamieniać ustalonych niniejszym orzeczeniem świadczeń na inne. Zamiana świadczeń na inne równoważnościowe dopuszczalna jest tylko za obojętną ugodą zawartą pisemnie lub wobec dwóch świadków. O ile porozumienie nie nastąpi, może pracodawca żądać ustalenia przez Komisję Rozjemczą warunków zamiany pewnych świadczeń na inne.

4) Zamiana świadczeń dokonana bez zgody pracownika, względnie bez orzeczenia Komisji Rozjemczej, jest nieważna.

§ 3.

1) Orzeczenie niniejsze obowiązuje na rok. Rok służbowy rozpoczyna się 1 kwietnia 1937, a kończy się 31 marca roku 1938.

2) Obie strony obowiązuje wypowiedzenie indywidualnej umowy pracy przed upływem terminu jej wygaśnięcia, najpóźniej dnia 31 grudnia 1937. Przy czym robotnikowi winien pracodawca wydać pisemne zaświadczenie o zwolnieniu.

3) Niewypowiedzenie umowy pracy do dnia 31 grudnia 1937 włącznie przedłuża milcząco umowę indywidualną na rok następny. Uchylenie się przez którąkolwiek ze stron od przyjęcia wypowiedzenia umowy pracy umowy tej nie przedłuża.

4) Zwolnionemu robotnikowi należy się 6 dni wolnych od pracy na wyszukanie posady bez potrącania świadczeń.

§ 4.

W razie przejęcia obiektu rolnego w całości lub części do rządowej parcelacji wolno jest wypowiedzieć umowę o pracę w innym terminie, niż przewiduje orzeczenie, przy czym rozwiązanie umowy nie może nastąpić wcześniej, niż z dniem 30 czerwca przy zachowaniu 3 miesięcznego terminu wypowiedzenia; o ile w okresie tych 3 miesięcy nie nastąpi wprowadzenie robotnika w posiadanie nabytej działki, termin rozwiązania umowy przesuwają się do daty wejścia w posiadanie. Wyżej wymienione wymówienie możliwe jest tylko w tym wypadku, o ile robotnikowi wraz z działką przyznane zostaje prawo sprzętu o wartości co najmniej 150 zł.

§ 5.

1) Pracodawca obowiązany jest w ciągu 30 dni od chwili wstąpienia do pracy wydać pracownikowi bezpłatnie książeczkę obrachunkową, zawierającą ilość wydanych mu ordynarij i pensji oraz spis powierzonych mu inwentarzy; do książeczki obrachunkowej mają być wpisane wydawane należności oraz potrącenia z należnych poborów, jako to: za opuszczone dni, za rozmaite wyrządzone szkody itp. Książeczka obrachunkowa ma służyć jako dowód dla Komisji Rozjemczej stwierdzający ilość wydanych poborów. Jeden egzemplarz orzeczenia ma być przez pracodawcę wydany pracownikom danego folwarku na ręce ich przedstawiciela.

2) W razie zgubienia książeczki obrachunkowej przez ordynariusza służyć jako dowód książeczki gospodarcze pracodawcy.

3) Za zgubioną lub zniszczoną książeczkę obrachunkową ma prawo pracodawca potrącić pracownikowi 50 gr, w zamian za to wydaje nową książeczkę obrachunkową.

§ 6.

1) Zawarcie indywidualnej umowy z pracownikiem nie może być uzależnione od trzymywania przez niego najmniejszej czeladzi. Żona i inni członkowie rodziny pracownika nie mogą być pociągani do żadnych robót z tytułu li tylko umowy z samym pracownikiem, lecz za pracę winni otrzymać osobne wynagrodzenie, ustalone dla odnośnej kategorii pracowników.

2) Żony ordynariuszy mogą być za obopólnym porozumieniem godzone tylko jako dojarki, inni członkowie rodziny jako: dojarki, robotnicy sezonowi lub stali robotnicy dzienni. Za małoletnich członków rodziny umowę zawiera ordynariusz.

§ 7.

1) Rozwiązanie stosunku służbowego w ciągu roku może nastąpić na zasadzie orzeczenia Komisji Rozjemczej lub też wyroków sądów państwowych, działających według obowiązujących prawodawstwa i kompetencji.

2) Zatargi wynikłe na tle umowy o pracę między pracodawcami a robotnikami rolnymi regulują Komisje Rozjemcze, bądź Sady Państwowe według kompetencji. Skargi do Komisji Rozjemczych wnoszą się do Inspektoratu Pracy w 2-ch równobrzmiących egzemplarzach, z których jeden ma być doręczony pozwanemu wraz z wezwaniem do jawienia się przed Komisją Rozjemczą. Do czasu uzyskania właściwego orzeczenia lub wyroku nie wolno: 1) pracodawcy wstrzymywać świadczeń, 2) pracownikowi przerywać pracy.

3) W wypadkach ciężkiego przewinienia może pracodawca zawiesić pracownika w pracy i wstrzymać przed orzeczeniem lub wyrokiem wszystkie świadczenia, w razie jednak wyrażania sporu przez pracownika pracodawca winien wydać zaległe świadczenia wraz z dodatkiem miesięcznym wnoszącym 1% w zbożu i 2% w gotówce. Koszty świadków powołanych przez Komisję Rozjemczą oraz ich stratę czasu oraz stratę czasu pracownika ponosi ta strona, która spór przegrała. O wysokości tych kosztów orzeka Komisja Rozjemcza, względnie Sąd Państwowy.

§ 8.

Stosunek wzajemny.

1) Pracodawców oraz ich zastępców obowiązuje grzeczne traktowanie pracowników i ścisłe przestrzeganie umowy, a zwłaszcza regularne wypłacanie świadczeń i płac przewidzianych orzeczeniem.

T a b e l a .

2) Pracowników obowiązuje grzeczność wobec pracodawców i ich zastępców, ściśle przestrzeganie zawartych umów oraz pilne i sumienne spełnianie obowiązków, dążność do jak największej wydajności pracy i stosowanie się do wszystkich zarządzeń pracodawcy lub jego zastępcy odnoszących się do wykonania obowiązków służbowych, oraz przestrzeganie wszystkich przepisów porządkowych zatwierdzonych przez Inspektora Pracy, jakoteż dbałość i staranne obchodzenie się z powierzonym sobie inwentarzem żywym i martwym. Pracownik odpowiada wobec pracodawcy za powierzone sobie inwentarze żywe i martwe oraz za wszelkie szkody według postanowień ustawy cywilnej.

3) Pracownicy obowiązani są zapobiegać wszelkiemu naruszeniu własności pracodawcy przez współpracowników lub osoby trzecie.

Czas pracy.

§ 9.

1) Rozkład godzin ustala się podług poniższej tabeli, przy czym robotnicy fernali mają być zwalniani przed południem pół godziny wcześniej, aniżeli inne kategorie pracowników, a to dla koniecznego obrządku inwentarza.

2) Przyjmuje się czas środkowo europejski (kolejowy) z tym, że za początek pracy z rana i po południu uważa się wyjście z podwórza, a za koniec zejście z pola. Początek i koniec pracy zaznacza się sygnałem. O ile pole odległe jest więcej niż 2 km od podwórza, należy robotnika zwolnić z pracy o 10 minut wcześniej w stosunku do każdego kilometra powyżej 2-ch. W razie pilnej potrzeby, powyższy podział pracy może być zmieniony, jednakże tylko w ten sposób, by ogólna ilość godzin została ta sama.

3) Na żądanie pracodawcy w razie pilnej potrzeby, tj. w czasie zasiewu i zbioru ziemiopłodów pracownicy są obowiązani do pracy poza powyżej określonym czasem, lecz za osobnym wynagrodzeniem wynoszącym 25 gr za godzinę.

4) Pracownik jest obowiązany zgłaszać się do pracy punktualnie w czasie, ustanowionym przez pracodawcę, zgodnie z warunkami umowy. Za wszelkie nieusprawiedliwione opóźnienia przysługuje pracodawcy prawo potrącenia 20 gr za każdą rozpoczętą godzinę.

5) Powyższy rozkład pracy nie obowiązuje w stosunku do pastuchów, stróżów nocnych i dozorców, o ile wykonywane przez nich roboty nie przekraczają ich zwykłych obowiązków.

6) W dni ulewne i wyjątkowej niepogody roboty w polu nie powinny być wykonywane.

§ 10.

1) Obrządek inwentarza odbywa się poza godzinami pracy bez specjalnej dopłaty. Kolejne dyżury w nocy (noclegi w stajni) obowiązują wszystkich fernali; w dni świąteczne fernali obowiązani są do obrządku inwentarza, a kolej-

Miesiąc	Praca do południa	Przerwa na śniadanie	Przerwa na obiad	Praca po południu	Przerwa na podwieczorek
Styczeń	7.30—11.30	—	1½	1.00—3.30	—
Luty	7.00—11.30	—	1½	1.00—4.30	—
Marzec	6.30—11.30	—	1½	1.00—5.00	—
1—10				1.00—5.30	
11—20				1.00—6.00	
21—31					
Kwiecień	6.00—11.30	½	1½	1.00—6.10	—
1—10				1.00—6.30	
11—20				1.00—6.50	
21—30					
Maj	5.30—11.30	½	1½	1.00—7.00	½
1—10				1.00—7.20	
11—20				1.00—7.30	
21—31					
Czerwiec	5.30—11.30	½	2	1.30—7.50	½
1—10				1.30—7.50	
11—20				1.30—8.00	
21—30					
Lipiec	5.30—11.30	½	2	1.30—8.00	½
1—10				1.30—7.50	
11—20				1.30—7.30	
21—31					
Sierpień	5.30—11.30	½	2	1.30—7.20	½
1—10				1.30—7.00	
11—20				1.30—6.30	
21—31					
Wrzesień	5.30—11.30	½	1½	1.00—6.10	—
1—10				1.00—5.50	
11—20				1.00—5.30	
21—30					
Październ.	6.00—11.30	—	1½	1.00—5.20	—
1—10				1.00—4.50	
11—20				1.00—4.20	
21—31					
Listopad	7.00—11.30	—	1½	1.00—4.20	—
Grudzień	7.00—11.30	—	1½	1.00—3.15	—

no jeden z nich obowiązany jest również do dyżurowania w stajni bez specjalnej dopłaty.

2) Pastuch jest wolny zupełnie od pracy co trzeci dzień świąteczny (w niedziele i święta).

3) Praca w dni świąteczne może być wykonywana tylko w nagłej potrzebie przy sprzęcie zboża i siana po cenie 35 gr za godzinę.

4) Wstawianie do obrządku inwentarza oraz naszykowanie wozów i narzędzi, powinno

mieć miejsce nie wcześniej niż na 2 godziny przed rozpoczęciem czasu pracy unormowanym w § 9.

5) Obrok, siano itp. karma dla inwentarza powinna być przygotowana uprzednio w godzinach pracy, w miejscach na to wyznaczonych. Stróże nocni mają codziennie wolny czas do zakończenia robót przedpołudniowych, następnie zaś mogą być zatrudnieni przy robotach koło inwentarza w domu itp. W miesiącach od 1 października do 31 marca stróż nocny otrzymuje od pracodawcy kozuch lub inne odpowiednio ciepłe okrycie na czas warty. W miesiącach listopadzie, grudniu i styczniu wolno stróża zatrudniać pracą tylko połączoną z nocnym stróżowaniem.

6) Stróż przyłapany na spaniu podczas pełnienia obowiązków stróżowania może być ukarany za pierwszym razem grzywną w wysokości 5 kg żyta, za drugim razem grzywną w wysokości 20 kg żyta, za trzecim razem — wydalaniem.

Dnie świąteczne i dni opuszczone.

§ 11.

1) Za dni świąteczne uważa się następujące, ustawą oznaczone święta rzymsko-katolickie i narodowe: Nowy Rok, Trzech Króli, Oczyszczenie Najśw. Panny Marii (2 lutego), Drugi Dzień Wielkiej Nocy, Trzeci Maj, Wniebowstąpienie Pańskie, Drugi Dzień Zielonych Świąt, Boże Ciało, Świętego Piotra i Pawła, Wniebowzięcie Najśw. Panny Marii (15.VIII), Wszystkich Świętych, Niepokalane Poczęcie Najśw. Panny Marii (8.XII), Pierwszy i Drugi Dzień Bożego Narodzenia, razem 14 dni.

2) O ile na podstawie obowiązujących zwyczajów miejscowych obchodzone są prócz wymienionych wyżej świąt jeszcze inne dni świąteczne, albo jeżeli przy pracownikach innego obrządku obchodzone są święta w innych dniach, względnie w większej liczbie, przysługuje pracodawcy prawo zaliczenia wszystkich tego rodzaju dni świątecznych, których liczba przekracza wykazaną normę, do dni należnego pracownikowi płatnego urlopu.

3) Pracodawcy przysługuje jednak również prawo domagania się wykonywania pracy w dniach świąt zniesionych, zaś do pracowników, nie stosujących się do tego żądania, stosować potrącenia, przewidziane w razie samowolnego i nieuzasadnionego ważnymi przyczynami opuszczenia dnia roboczego.

4) W razie samowolnego i nieusprawiedliwionego ważnymi przyczynami opuszczenia dnia roboczego, przysługuje pracodawcy prawo potrącenia za każdy opuszczony dzień 10 kg żyta.

5) Za ważną przyczynę usprawiedliwiającą opuszczenie dnia roboczego uważa się między innymi stwierdzoną przez lekarza obłożną chorobę pracownika, zgłoszone poprzednio praco-

dawcy wezwanie ze strony władz, lub zgłoszone u pracodawcy i uzasadnione pójście do lekarza.

Urlopy.

§ 12.

1) Pracownik otrzymuje w ciągu roku 8 dni płatnego urlopu w dni nieświęteczne. Wybór dni urlopu odbywa się w porozumieniu z pracodawcą lub jego zastępcą; pracownik w razie odmówienia mu urlopu otrzymuje za każdy dzień niewykorzystanego urlopu wynagrodzenie w wysokości 15 kg żyta.

Furmanki.

§ 13.

1) Pracownicy otrzymują w razie potrzeby:

- a) zbiorową furmankę do jednego z najbliższych młynów i z młyna;
- b) do zwózki w dniu powszednie swoich produktów rolnych, wyprodukowanych w tymże folwarku, na polu deputatowym;
- c) po księdza; w razie ciężkiej choroby, z chrztem, ślubem i pogrzebem;
- d) jedną zbiorową furmankę na kwartał w dzień świąteczny, wybrany przez pracowników do najbliższego miasteczka względnie stacji kolejowej, o ile odległość teje wynosi więcej niż 5 km.

2) Fornalowi jadącemu w interesie pracowników furmanką w dniu powszednie czy też świąteczne nie należy się żadne dodatkowe wynagrodzenie, jak również za kolejne wyjazdy w dniu świąteczne, po lekarza, akuserkę, do kościoła itp. Wyjazdy noszące wyraźny charakter wyjazdów prywatnych pracodawców poza godzinami pracy winny być wynagradzane jako praca poza godzinami służbowymi.

3) W razie nieuzasadnionej odmowy dania furmanki pracownikom przysługuje tymże prawo żądania zwrotu faktycznych kosztów za wynajęcie furmanki. Za uzasadnioną odmowę uważa się wyjątkową niemożność gospodarczą dania furmanki w dniu przez pracownika wybranym lub niezgłoszenia zapotrzebowania furmanki na 24 godzin.

Strawne i inne dodatki.

§ 14.

1) Pracownikowi wysłanemu w drogę poza obręb majątku, w interesie pracodawcy na dłużej niż pół dnia należy się odpowiednie utrzymanie w naturze, lub strawne za każdą pełną dobę 1.80 zł, zaś jeżeli wyjazd trwa mniej niż pół doby, 30 gr za śniadanie lub wieczerzę a 50 gr za obiad. Nadto w razie konieczności na-

jęcia noclegu należy się pracownikowi zwrot rzeczywistych wydatków poniesionych skutkiem najęcia noclegu. W drodze godziny pracy nie obowiązują.

2) Pracodawca jest obowiązany dać pracownikowi płócienną bluzę do siania sztucznych nawozów, zaś do siania nawozów gryzących, tj. azotniaku i wapna dostarczyć ochraniaczy na oczy. W razie niedostarczenia przez pracodawcę ubrań i okularów ochronnych, pracownik może odmówić wykonania pracy przy sianiu gryzących sztucznych nawozów. Do siania nawozów gryzących nie mogą być używane kobiety. Przy siewie nawozów gryzących należy się pracownikowi dopłata po 40 gr dziennie, zaś przy siewie innych nawozów po 20 gr dziennie.

Warunki wynagrodzenia.

§ 15.

Płace w gotówce.

1) Ordynariusz pobiera płacę w gotówce w wysokości 100 zł rocznie, płatną kwartalnie lub miesięcznie z dołu.

§ 16.

Ordynaria.

1) Ordynaria powinna być wydawana ordynariuszom w pierwszym miesiącu każdego kwartału. Ordynarię za drugi kwartał może pracodawca wydać w 2-ch równych ratach, z których pierwsza winna być wydawana 1 lipca, a druga — najpóźniej 15 sierpnia.

2) Pracodawca może pracownikowi, z którym umowa służbowa została rozwiązana, wydać 1/3 część ordynarii za ostatni kwartał z dołu.

3) Zboże wydawane na ordynarię musi być zdrowe i dobrze oczyszczone. W skład ordynarii wchodzi 2 q pszenicy i 6 q żyta, reszta w zbożu jadalnym. W powiatach wymienionych w punkcie 5 a), niniejszego §-u w skład ordynarii wchodzi 7 q żyta. W majątkach gdzie nie sieją pszenicy wydaje się żyto w wysokości: za 1 q pszenicy 1.30 q żyta.

4) Mielenie zboża odbywa się na koszt pracodawcy w młynie przez niego wskazanym, przy czym nie więcej niż połowa ordynarii na pytel. W zamian za mielenie pracodawca może wydać pracownikowi dodatkową ilość żyta równą 10% ustalonej ordynarii.

5) W stosunku rocznym obowiązują następujące normy ordynarii w poszczególnych powiatach:

a) Bóbrka, Borszczów, Czortków, Drohobycz, Horodenka, Kołomyja, Kopyczyńce, Sokal, Przemyśl, Rudki, Sambor, Skalat, Śniatyń, Tarnopol, Trembowla i Zaleszczyki — 12 q;

b) Brody, Brzeżany, Buczacz, Gródek Jagielloński, Kamionka Strumiłowa, Mościska, Lwów, Podhajce, Przemyślany, Radziechów, Rawa Ruska, Rohatyn, Stanisławów, Stryj, Tłumacz, Zbaraż, Zborów, Złoczów, Żółkiew i Żydaczów — 11 q;

c) Obszar b. powiatu bohorodczańskiego—Dobromil, Dolina, Jaworów, Kałusz, Kosów, Lesko, Lubaczów, Nadwórna, obszar b. powiatu peczeniżyńskiego—Skole, obszar b. powiatu starosamborskiego i Turka — 10 q.

Ziemia pod ziemniaki.

§ 17.

1) Ordynariusz otrzymuje 30 a pola wynawożonego i obrobionego dworskimi końmi pod ziemniaki. Pole przeznaczone pod ziemniaki powinno być w takim samym stanie, jak pole przeznaczone pod ziemniaki dworskie. Sadzenie ziemniaków winno się odbywać w połowie pomiędzy początkiem a końcem sadzenia ziemniaków dworskich. Przygotowanie mechaniczne ziemi pod ziemniaki i obróbka ich winny być takie, jak pod ziemniaki dworskie.

2) Zastrzeża się, że wszystkie ziemniaki pracowników winny być sadzone obok siebie w jednym miejscu. W razie gdyby pracownik nie otrzymał deputatu gruntowego pod ziemniaki w określonej powyżej ilości, obowiązany będzie pracodawca dać pracownikowi 32 q gotowych ziemniaków, a to jesienią po wykopaniu. Ziemniaki wydawane winny być zdrowe, w miarę możliwości suche, bez ziemi i na żądanie robotnika przeważone.

3) Robotnicy mieszkający w budynkach dworskich otrzymują ponadto 3 a 60 m² pola obrobionego i wynawożonego w pobliżu domów pod ogrodowiznę, zaś pracownicy mieszkający we własnych budynkach taki sam dodatkowy obszar w polu przeznaczonym pod ziemniaki służby.

4) O ile przeznaczone pole pod ziemniaki dla ordynariusza przygotowane zostanie w terminie spóźnionym, tj. po 1-szym czerwca, może pracownik odmówić przyjęcia przydziału ziemi pod ziemniaki, a domagać się ekwiwalentu gotowych ziemniaków.

5) Ordynariusz obowiązany jest do utrzymania przydzielonego pola w porządku, bez chwastów, w przeciwnym razie może pracodawca wykonać tę robotę, po upomnieniu ordynariusza, na jego koszt.

Utrzymanie inwentarza.

§ 18.

1) Ordynariusz ma prawo trzymać jedną krowę z przychówkiem od teje do 2-ch miesięcy. Pracodawca daje latem bezpłatne utrzyma-

nie na wystarczającym pastwisku, takim jak i dla bydła dworskiego, z wyjątkiem sztucznych pastwisk. W razie braku odpowiedniego pastwiska winni pracownicy dla krów otrzymać zieloną paszę.

2) Na zimę wydaje się na każdą krowę 6 q gotowych ziemniaków, lub 9 q buraków, albo też 12 q liści z buraków cukrowych należycie zakonserwowanych, albo 12 q wytlóków dołowanych, lub 15 litrów wywaru dziennie na jedną krowę. Poza tym 8 kg szezki i plew zbożowych dziennie na jedną krowę.

3) Zamiast wyżej wymienionych dodatków do szezki i plew zbożowych pracodawca może wydać pracownikowi 15 a łąki dwukośnej, względnie dwa razy większy obszar łąki jednośnej, albo 5 a 40 m² ziemi obrobionej i wynawożonej tak, jak pod ziemniaki, na każdą krowę. O ile pracownik nie otrzymuje żadnego utrzymania dla krowy w zimie, winien otrzymać jako ekwiwalent siano z 30 a dwukośnej łąki, względnie z dwa razy większego obszaru łąki jednośnej. Słomę na ściółkę dla inwentarza otrzymują pracownicy w miarę potrzeby, lecz tylko w tym wypadku, jeżeli nawóz przypada na własność pracodawcy.

4) Pracodawca obowiązany jest dać pracownikowi pomieszczenie dla bydła we wspólnej czeladnej oborze lub specjalnie na to przeznaczonym budynku. Jeżeli pracownik mieszka w budynku dworskim, ma otrzymać także pomieszczenie dla 2-ch sztuk trzody chlewnej, na opał i ziemniaki, nadto w razie potrzeby słomę do sienników, oraz do krycia ziemniaków na zimę. Ordynariuszom wolno trzymać kury, jednakże nie więcej niż 12 sztuk.

5) Pracodawcy, którzy nie dadzą ordynariuszom mieszkającym w dworskich budynkach pomieszczenia dla trzody chlewnej, winni wypłacić odszkodowanie w wysokości 20 zł rocznie w tym wypadku, o ile pracownik istotnie trzyma trzodę chlewną i zawiadomi o tym pracodawcę.

6) Jeżeli pracodawca zabrania trzymania bydła lub jeżeli pracownikowi krowa zginęła, otrzyma pracownik, zamiast utrzymania krów, w ciągu 6-ciu miesięcy letnich po 3 litry, zaś w ciągu 6 miesięcy zimowych po 2 litry niezbiernego mleka dziennie. Jeżeli jednak pracownik nie korzysta z prawa trzymania bydła, otrzymuje w ciągu 6 miesięcy letnich po 2½ litra, a w ciągu 6 miesięcy zimowych po 1½ litra niezbiernego mleka dziennie.

7) Jeżeli w danym folwarku żaden z pracowników krowy nie trzyma, to uważa się to za dowód, że pracodawca krów trzymać nie pozwala.

8) Robotnicy mieszkający w własnych budynkach a nie otrzymujący od pracodawcy łąki pastwiska, ani też zimą paszy, ani mleka, otrzymywać będą jako ekwiwalent za wyżej wymienione świadczenia siano z 60 a łąki dwukośnej, lub z dwa razy większego obszaru łąki jednośnej.

9) Obie strony obowiązują stan rzeczy przyjęty przy zawieraniu umów indywidualnych, a zmiany w ciągu roku są dopuszczalne poza wypadkami losowymi tylko w drodze obopólnego porozumienia.

Mieszkania pracowników.

§ 19.

1) Ordynariusz otrzymuje mieszkanie składające się co najmniej z jednej izby z podłogą drewnianą, oraz z komory. Izby winny być wytynkowane, a co najmniej dokładnie wylepione, ze szczelnymi drzwiami i oknami na zawiasach. W oknach mają być całe szyby, zaś w razie stłuczenia szyby pracownik jest obowiązany wstawić ją w ciągu 2-ch tygodni. Wapna do białenia dostarcza pracodawca dwa razy do roku w ogólnej ilości 15 kg na mieszkanie. Mieszkania mają być ze szczelnym dachem. Tam, gdzie dachy, lub piece są popsute, muszą być naprawione w ciągu miesięcy letnich. W majątkach, które wydają na opał węgiel, piece muszą być dostosowane do opału węglem. W majątkach gdzie woda zacieka do piwnic i mieszkań pracowników, winny być one zabezpieczone w ciągu lata od wody napływowej. O ile w mieszkaniach pracowników nie ma podłóg drewnianych, pracodawca wydaje dodatkowo 1 m p. drzewa twardego ponad normę przewidzianą w § 20.

2) Pracodawca i pracownicy winni dbać, aby otoczenie mieszkań pracowników było higieniczne. Obowiązuje wybrukowanie dostępu do studzien, oraz zastąpienie zgniłych cembrzyn nowymi lub też zapewnienie pracownikom w inny sposób zdrowej i czystej wody do picia. Zbiorniki na nawóz nie mogą znajdować się w bliższej odległości aniżeli 20 m od mieszkań służbowych, a pracownicy mają składać nawóz ze swych chlewów w przeznaczonym na to miejscu. W pobliżu mieszkań mają się znajdować zasłonięte ustępy w dostatecznej ilości, które pracownicy obowiązani są utrzymywać w porządku i czystości.

3) Gdzie jest odpowiednie pomieszczenie w dotychczasowych budynkach jak również przy mieszkaniach nowo wybudowanych winna być urządzona łaźnia. W innych majątkach, o ile istnieje możliwość, pracodawcy są obowiązani do urządzenia pracownikom kąpieli.

4) Pracownicy są obowiązani utrzymywać mieszkanie w porządku i odpowiadają za wszelkie uszkodzenia rozmyślnie wyrządzone.

5) Trzymanie żywego inwentarza w mieszkaniach jest stanowczo wzbronione. Sublokatorów nie wolno przyjmować bez zgody pracodawcy, któremu przy wprowadzeniu się ma być zameldowany skład rodziny pracownika.

6) Jeżeli pracownik nie posiada własnego mieszkania i nie korzysta z ważnych powodów z mieszkania dostarczonego przez pracodawcę, otrzymuje jako równoważnik 4 zł miesięcznie.

Opał.

§ 20.

1) Ordynariusz otrzyma 5 m p. drzewa twardego i 4 m p. drzewa miękkiego rocznie; zamiast 1 m p. drzewa twardego może pracodawca wydać 1¹/₄ m p. drzewa miękkiego, 2¹/₂ q węgla lub 1 kupę twardych gałęzi; zamiast 1 m p. drzewa miękkiego może pracodawca wydać 2 q węgla względnie 1 kupę miękkich gałęzi.

2) Wymiary kupki mają wynosić 1¹/₄ m szerokości, 1 m wysokości i 3 m długości. Gałęzie muszą pochodzić ze zrębów poprzedniego roku kalendarzowego i mieć w grubym końcu 5 cm średnicy. W razie wydawania węgla, co najmniej ¹/₃ część należnego opału winna być wydana w drzewie.

3) W okolicach, gdzie ludność miejscowa używa innego opału jak drzewo i węgiel, np. słomy i torfu, można za zgodą ordynariusza zastąpić 4 m p. drzewa miękkiego tymże opałem, w ilości posiadającej taką samą wartość opałową.

4) Jeżeli jedno mieszkanie zajmuje kilku ordynariuszy, ma jeden ordynariusz otrzymać cały należny opał w naturze, zaś pozostali mogą otrzymać połowę opału w naturze, zaś za resztę równowartość w gotówce według ceny obowiązującej w lesie, z którego dany pracodawca opał pobiera.

5) Opał wydaje się z góry kwartalnie lub miesięcznie. Wybór materiału opałowego przysługuje pracodawcy. Dostawy opału uskutecznia pracodawca. Pracownikom nie wolno sprzedawać opału. Pracownikom, mieszkającym w mieszkaniach dworskich niezabezpieczonych należycie przed zimnem, wydaje się 1 m p. drzewa miękkiego więcej.

Warunki wynagrodzenia robotników płci męskiej w wieku poniżej lat 24.

§ 21.

1) Wszyscy ordynariusze płci męskiej w wieku od ukończonych lat 18 do ukończonego 21 roku życia otrzymują pobory wymienione w art. 14 do 21 z następującymi zmianami: 80 zł pensji rocznej, zboża o 1 q mniej, pola pod ziemniaki 15 a, 4 m p. opału, mleka zimą 1 lit, latem 1¹/₂ litra dziennie, albo utrzymanie dla jednej krowy zimą albo pastwiska dla tejże krowy latem.

2) Kawalerowie nie będący jedynymi żywicielami rodziny otrzymują od ukończonych lat 21 do ukończonych lat 24 — 100 zł rocznie oraz o ¹/₂ q zboża więcej niż ordynariusze wymienieni w punkcie 1) niniejszego paragrafu.

3) Od ukończonego 21 roku życia otrzymują wszyscy żonaci oraz kawalerowie, o ile są jedynymi żywicielami rodziny, pobory ustalone w §§ 15 — 20.

4) Posiadanie gruntu nie większej ilości jak 25 a nie uważa się w tym wypadku za inne źródło dochodu.

Warunki wynagrodzenia gumienych, karbowych i połowych.

§ 22.

1) Gumieni, karbowi i połowi otrzymują wynagrodzenie unormowane w §§ 15 — 20 z następującymi zmianami: płaca gotówkowa gumienych i karbowych 145 zł, połowych 120 zł rocznie.

2) Gumieni i karbowi otrzymują o 1 q pszenicy więcej, niż fornale, oraz dodatek 1 litr mleka dziennie ponad pobory ustalone w § 18, to bez względu na to, czy otrzymują mleko w naturze, czy też utrzymanie dla jednej krowy, jak przewiduje § 18.

§ 23.

1) Pracodawcom nie wolno przy końcu roku kalendarzowego zwalniać li tylko z tytułu starczej niezdolności do pracy tych pracowników, którzy na dobro tego pracodawcy lub danej majątności przepracowali pełnych 35 lat, lub najmniej 25 lat, lecz w tym ostatnim wypadku tylko wówczas, gdy przekroczyli 55 lat życia.

2) Pracodawcy mogą jednak pracowników wymienionych powyżej w ustępie 1-szym przenieść do czasu ustawowego rozwiązania tej sprawy na emeryturę z powodu starczej niezdolności do pracy, która to emerytura winna zapewnić emerytowanemu 50% normalnych poborów.

3) Za lata służby liczy się lata od ukończonego 21 roku życia.

Zapomogi na wypadek śmierci.

§ 24.

1) Na wypadek śmierci pracownika otrzymuje jego żona i dzieci przez pół roku wolne mieszkanie, a pobory za jeden kwartał. O ile ziemniaki zostaną zasadzone przed śmiercią pracownika, zbiór ich przypada na własność rodziny zmarłego.

DZIAŁ II. DZIEWCZĘTA STAJENNE.

§ 1.

Orzeczenie niniejsze dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców rolnych, z drugiej zaś strony zatrudnione przez nich dziewczęta stajenne.

§ 2.

Do obowiązków dziewcząt stajennych należy obrządek inwentarza i dojenie.

Wynagrodzenie.

§ 3.

1) Dziewczęta stajenne otrzymują 80 zł pensji rocznie, 9 q zboża ordynarii, w czym 2 q pszenicy i przemiał; ponadto po 2 litry mleka niezbiieranego dziennie i 15 a ziemi pod ziemniaki.

2) Dziewczęta stajenne, mieszkające w dworskich mieszkaniach, otrzymują dostateczną ilość opału dla należytego ogrzania mieszkań i ugotowania strawy.

4.

Oprócz powyższego obowiązują §§ 2, 3, 5, 7, 8, 9, p. 2 § 10, 11, 12, 13, pp. 2, 3 i 4 § 16, pp. 1, 2, 4, 5 § 17, z wyjątkiem ilości ziemi i ziemniaków, §§ 23 i 24 Działu I-go niniejszego orzeczenia.

DZIAŁ III. RZEMIEŚLNICY.

§ 1.

Orzeczenie niniejsze dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców rolnych, z drugiej zaś strony zatrudnionych przez nich rzemieślników, a to: kowali i stelmachów.

§ 2.

a) Rzemieślnicy nie posiadający pisemnych kwalifikacji, którzy się wykażą trzyletnią samodzielą pracą i dowodem, że rzeczywiście pełnią funkcje rzemieślników (kowali i stelmachów), oraz rzemieślnicy, którzy nie posiadają jeszcze kwalifikacji wymienionych w punktach b) i c) tego paragrafu, otrzymują o 1 q pszenicy i 1 q żyta ordynarii więcej niż fornale i pensję 110 zł rocznie, resztę zaś poborów taką samą jak fornale (§§ 15 — 20).

b) Rzemieślnicy (kowale i stelmachowie), którzy się wykażą dyplomem wyzwolin na czeladnika i świadectwem co najmniej 5-cio letniej pracy zawodowej po wyzwoleniu, otrzymują te same pobory co fornale (§§ 15 — 20), z następującymi zmianami: pensja gotówkowa 180 zł rocznie, ordynarii o 1 q pszenicy i 1 q żyta więcej. Rzemieślnicy ci mają prawo do trzymania 2-ch krów. Jeżeli rzemieślnik trzyma tylko jedną krowę, względnie jeżeli nie otrzyma zezwolenia na trzymanie drugiej krowy, otrzymuje wzamian za to 1 litr mleka dziennie. W razie zupełnego zakazu trzymania krów, otrzymuje rzemieślnik w 6-ciu miesiącach zimowych po 3 litry, w 6-ciu miesiącach letnich po 5 litrów mleka niezbiieranego dziennie.

c) Rzemieślnicy (kowale i stelmachowie), którzy się wykażą dyplomem wyzwolin na czeladnika i świadectwem co najmniej 15-to letniej pracy zawodowej po wyzwoleniu, otrzymują te same pobory co rzemieślnicy wymienieni pod b) niniejszego paragrafu, z tą różnicą, że płaca gotówkowa wynosi 240 zł rocznie, zaś ordynaria o 1 q pszenicy i 2 q żyta więcej niż fornali.

2) Pracodawca nie może żądać, by rzemieślnik ze swych poborów opłacał pomocnika.

3) Za wszelkie nieusprawiedliwione spóźnienie się rzemieślnika do pracy, po uprzednim upomnieniu, może pracodawca potrącić rzemieślnikowi 60 gr za każdą rozpoczętą godzinę.

§ 3.

Oprócz powyższego obowiązują §§: 1 (p. 2), 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 i 9, z tym, że praca rzemieślników rozpoczyna się na pół godziny przed wyjazdem fernali w pole, §§ 10 (p. 3), 11, 12, 13, 14 (p. 1), 16 (p. 2, 3 i 4), 17, 18, 19, 20, 23, 24 Działu I-go niniejszego orzeczenia.

DZIAŁ IV. DOJARKI.

§ 1.

Orzeczenie niniejsze dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców rolnych, z drugiej zaś strony zatrudnione przez nich dojarki.

§ 2.

Za dojarki uważa się kobiety i dziewczęta, których obowiązkiem jest wyłącznie dojenie krów i mycie stajennego naczynia mleczarskiego. Dojarka nie jest obowiązana doić więcej niż 10 krów.

§ 3.

Wynagrodzenie.

1) Dojarki otrzymują po 1.10 zł miesięcznie za dojenie jednej krowy.

2) Prócz powyższego wynagrodzenia otrzymują dojarki bezpłatnie fartuch do dojenia lub 4 zł rocznie za zakup tegoż. Fartuch ten zostaje własnością pracodawcy. W razie zgubienia lub zniszczenia fartucha poza pracą przy dojeniu, pracodawca ma prawo odkupić fartuch na koszt dojarki.

§ 4.

Oprócz powyższego obowiązują §§ 2, 3 (p. 1), 7, 8, 10 (p. 2) Działu I-go niniejszego orzeczenia.

DZIAŁ V. STALI DZIENNI ROBOTNICY

§ 1.

Orzeczenie niniejsze dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców rolnych, z drugiej zaś strony stale zatrudnionych przez nich robotników dziennych.

§ 2.

Za stałych dziennych robotników rolnych uważa się tych robotników, którzy zawierają z pracodawcą indywidualną umowę, godząc się do stałego uczęszczania do pracy, na warunkach

w niniejszym orzeczeniu ustalonych i których ilość dni pracy wynosi nie mniej niż 200 w ciągu roku, przy jednoczesnym oznaczeniu ilości dni pracy w okresie letnim i zimowym.

§ 3.

1) W celu ustalenia wynagrodzenia stałych dziennych robotników tworzy się 3 kategorie robotników, a to:

- I. kobiety ponad lat 16 i mężczyźni od lat 17 do 20,
- II. mężczyźni od lat 21 — 24,
- III. mężczyźni ponad lat 24.

2) Obszar województw lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego dzieli się na dwa rejony, a mianowicie:

I. powiaty: Bóbrka, Borszczów, Brody, Brzeżany, Buczacz, Czortków, Drohobycz, Gródek Jagiell., Horodenka, Kamionka Strum., Kolołomyja, Kopyczyńce, Lwów, Mościska, Podhajce, Przemysł, Przemysłany, Radziechów, Rawa Ruska, Rohatyn, Rudki, Sambor, Skalał, Śniatyń, Sokal, Stanisławów, Stryj, Tarnopol, Tłumacz, Trembowla, Zaleszczyki, Zbaraż, Zborów, Złoczów, Żółkiew i Żydaczów.

II. powiaty: Obszar b. powiatu bohorodczańskiego, Dobromil, Dolina, Jaworów, Kałusz, Kosów, Lesko, Lubaczów, Nadwórna, obszar b. powiatu peczeniżyńskiego i starosamborskiego, Skole i Turka.

§ 4.

Wynagrodzenie.

1) Minimalne ogólne wynagrodzenie dla stałych robotników dziennych za dzień pracy ustala się w złotych według poniższej tabeli:

	O k r e s y	Rejony	K a t e g o r i e		
			I	II	III
I	Kwiecień Maj Czerwiec	1	0,90	1,00	1,10
		2	0,80	0,90	1,00
II	Lipiec Sierpień Wrzesień Październik	1	1,20	1,30	1,50
		2	1,10	1,20	1,40
III	Listopad Grudzień Styczeń Luty Marzec	1	0,80	0,90	1,00
		2	0,70	0,80	0,90

2) Zarobki stałych robotników dziennych będą wypłacane co tydzień z dołu, przy czym

przez pierwsze 60 dni robocze pracodawca ma prawo zatrzymać 1/3 część zarobku, tytułem kaucji, którą wypłaca się z końcem okresu, na jaki została zawarta umowa, nie później jednak, niż z końcem marca 1938 roku.

§ 5.

Oprócz powyższego obowiązują §§ 2, 3 (p. 1), 7, 8 i 9 Działu I-go niniejszego orzeczenia.

DZIAŁ VI. ROBOTNICZY SEZONOWI.

§ 1.

Orzeczenie niniejsze dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców rolnych, z drugiej zaś strony zatrudnionych przez nich robotników sezonowych

§ 2.

1) Za robotników sezonowych uważa się tych robotników, którzy kontraktowo obowiązują się do stałej pracy w sezonie, od dnia zakontraktowania ich aż do ukończenia wszystkich robót rolnych.

2) O ile okres, na który orzeczenie ma obowiązywać, nie był z góry ustalony, obowiązuje obustronnie 14-o dniowe wypowiedzenie.

Wynagrodzenie.

§ 3.

1) Minimalne miesięczne wynagrodzenie sezonowych robotników miejscowych i zamiejscowych ustala się według poniższej tabeli:

Rejony	K a t e g o r i e		
	I	II	III
I	20.— Zł	24.— Zł	28.— Zł
II	16.— Zł	20.— Zł	24.— Zł

2) Wypłatę powyżej ustalonego wynagrodzenia robotników sezonowych uskutecznia się co miesiąc z dołu z tym, że jako kaucję zatrzymuje się przez okres 2 miesiące 50% wypłaty gotówkowej; zatrzymaną sumę wypłaca się robotnikowi najpóźniej w ostatnim dniu okresu, na jaki sezonowy robotnik został zgódzony.

3) Ponad wyżej ustalone wynagrodzenie otrzymują robotnicy sezonowi deputat:

a) miejscowi kwartalnie z dołu: 100 kg żyta, 30 kg pszenicy, 30 kg jęczmienia i 400 kg ziemniaków. Ziemniaki można wydać w jesieni po zbiorach,

b) zamiejscowi tygodniowo z góry: 15 kg ziemniaków, 3½ ltr mleka niezbiernego, 3½ kg mąki żytniej, 1 kg mąki pszennej, 1 kg kaszy, 0,25 kg słoniny i 0,25 kg soli.

4) Za obopólnym porozumieniem, może być dokonana zmiana ustalonych naturalij na inne.

5) Zboże wydawane sezonowym robotnikom musi być dobre, zdrowe i dobrze oczyszczone.

6) Podział na rejony i kategorie — jak dla stałych dziennych robotników.

§ 4.

1) Sezonowym robotnikom zamiejscowym dostarcza pracodawca wspólne mieszkanie, oddzielne dla mężczyzn a oddzielne dla kobiet, wspólne ognisko do gotowania strawy i prania bielizny, bezpłatny opał i światło, oraz inwentarz kuchenny, jak garnki do gotowania, miski do jedzenia, wiadra do wody, kubki do picia i siekierę do rąbania drewna.

2) Na 25 robotników przypada jedna kucharka, opłacana przez pracodawcę i jest ona wtedy zwolniona od innej pracy.

§ 5.

Koszty podróży do miejsca pracy ponosi pracodawca. Robotnicy sezonowi zamiejscowi, którzy przepracowali u jednego pracodawcy cały sezon, na który zawarli umowę o pracę, otrzymują także koszty podróży powrotnej.

§ 6.

Wszelkie narzędzia potrzebne robotnikom dostarcza pracodawca bezpłatnie, jednakże muszą one być po skończonej pracy zwrócone. Za brakujące lub rozmyślnie zepsute narzędzia i inwentarz kuchenny odpowiada robotnik, któremu narzędzie względnie inwentarz wydano.

§ 7.

Oprócz powyższego obowiązują §§ 2, 7, 8 i 9 Działu I-go niniejszego orzeczenia.

DZIAŁ VII.

Inni robotnicy dzienni nie objęci Działem V i VI niniejszego orzeczenia otrzymują wynagrodzenie za dzień pracy w okresach I-ym i II-gim wymienionych w §-fie 4-ym Działu V-go za czas pracy unormowany §-fem 9-tym Dz. I w wysokości nie mniejszej niż odpowiednie kategorie stałych robotników dziennych.

DZIAŁ VIII. STRAZ LEŚNA.

§ 1.

1) Umowa niniejsza dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców leśnych, z wyjątkiem Lasów Państwowych, posiadających obszar leśnego nie mniej niż 150 ha, z drugiej zaś strony stałych fizycznych pracowników leśnych, zatrudnionych jako straż leśna (gajowych, borowych itp.).

2) Tych stałych fizycznych pracowników leśnych dzieli się na dwie kategorie, a mianowicie:

a) gajowych, względnie borowych, których zadaniem jest pełnienie wszelkiego rodzaju funkcji wchodzących w zakres służby leśnej,

b) strażników leśnych, których obowiązkiem jest wyłącznie pilnowanie lasów przed szkodami.

3) Inwalidzi pracujący na równi z pozostałymi pracownikami, z normalną zdolnością do pracy w leśnictwie, pobierają równe z nimi wynagrodzenie tak w gotówce jak i w naturaliach. Inwalidzi o zmniejszonej zdolności do pracy oraz pracownicy nie posiadający pełni sił fizycznych mogą być godzeni na niższych warunkach.

4) Za stałych pracowników leśnych nie uważa się osób, których czynność polega wyłącznie na dorywczym dozorowaniu lasów celem ochrony przed szkodami i kradzieżą.

5) Pracownicy leśni zatrudnieni na obszarach od 75 do 150 ha otrzymują pobory jak fornale.

§ 2.

Pracownicy objęci niniejszym orzeczeniem nie mogą być używani przez zastępców pracodawców do posług osobistych.

Warunki wynagrodzenia.

§ 3.

W gotówce.

1) Pracownicy straży leśnej, określani w § 1 punkt 2a), zatrudnieni na obszarze poniżej 250 ha, pobierają minimalną płacę w gotówce w wysokości 120 zł rocznie, zaś na obszarze od 250 ha — 140 zł rocznie.

2) Strażnicy leśni, określani w § 1 punkt 2b), pobierają minimalną płacę w gotówce, bez względu na obszar — 120 zł rocznie.

3) Wynagrodzenie powyższe płatne jest kwartalnie lub miesięcznie z dołu.

§ 4.

W naturaliach.

1) Oprócz wynagrodzenia gotówkowego, pracownicy straży leśnej, wymienieni w punkcie 2a) § 1, otrzymują orny grunt deputatowy w na-

turze, który na gruntach dobrych wynosi co najmniej 1,8 ha, zaś na lichych do 3,2 ha. Dla pracowników leśnych wymienionych w punkcie 2b) § 1 orny grunt deputatowy w naturze ma wynosić na gruntach dobrych co najmniej 1,5 ha, zaś na lichych do 3,0 ha.

2) Grunt deputatowy winien być położony niezbyt odległe od mieszkania strażnika lasowego.

3) Grunta oddane do użytku straży leśnej nie mogą być osobom trzecim wdzierzawiane. Przy tych gruntach musi pozostać wszelki naturalny nawóz, wyprodukowany w obrębie osiedla pracownika straży leśnej.

4) Po ustaniu stosunku służbowego obowiązuje zasada, że za pełny rok służbowy należy się pracownikowi jednorazowy plon z gruntu deputatowego; zaś za część roku pracy należy mu się taka część plonu jednorazowego, jaką część z odnośnego roku przepracował. Powyżej wspomniana część plonu ma być oznaczona w porozumieniu się pracodawcy z pracownikiem, a należąca się uprawnionemu część ma mu być dana w naturze lub w równowartości pieniężnej według cen miejscowych, w obu wypadkach po strąceniu nieponiesionych przez pracownika kosztów produkcji obliczonych na podstawie miejscowych cen robocizny i nasienia. W razie różnicy zapatrywań co do takiego rozrachunku decyduje Komisja Rozjemcza.

§ 5.

1) W razie braku gruntu deputatowego, odpowiadającego warunkom określonym w § 4, otrzymuje pracownik jako ekwiwalent za grunt deputatowy ordynarię w ilości poniżej określonej.

2) Ordynaria w zbożu dla pracowników straży leśnej zatrudnionych na obszarze poniżej 250 ha wynosi 12 q zboża twardego, zaś na obszarze powyżej 250 ha wynosi 14 q zboża twardego. Strażnicy leśni określenni w p. 2b) § 1 pobierają ordynarię bez względu na obszar po 11 q zboża twardego. Ponadto otrzymuje każdy pracownik objęty tym orzeczeniem 32 q gotowych ziemniaków. Pracodawca może wzamian za gotowe ziemniaki dać pracownikowi 30 a pola wynawożonego i obrobionego końmi pracodawcy pod ziemniaki.

3) Ziemniaki wydane powinny być zdrowe i bez ziemi.

4) O ile pracownik nie posiada własnych koni, zboże i ziemniaki należne mu z tytułu ordynarii winny być dostarczone do mieszkania pracownika na koszt pracodawcy.

5) Poza tym obowiązują p. 1, 3 i 4 § 16 Działu I-go nin. orzeczenia.

§ 6.

Pracownik straży leśnej ma prawo trzymać 2 krowy z przychówkiem od teje do 6 tygodni. Na utrzymanie tych krow otrzymuje pracownik: $\frac{1}{2}$ ha łąki dwukośnej, lub 1 ha łąki jednokośnej

i pastwisko w miejscu wskazanym przez pracodawcę.

§ 7.

Pracownik straży leśnej ma prawo do trzymania dowolnych ilości trzody chlewnej w granicach istniejącego przy mieszkaniu służbowym pomieszczenia.

§ 8.

O p a ł.

1) Pracownik straży leśnej określony w p. 2a) § 1 otrzymuje w stosunku rocznym drewna opałowego twardego 16 m p lub 20 m p drewna miękkiego, bez względu na obszar na jakim pracuje. Pracownik straży leśnej określony w p. 2b) § 1 otrzymuje 12 m p drewna opałowego twardego, lub 15 m p drewna miękkiego; 1 m p drewna twardego równa się $1\frac{1}{4}$ m. p. drewna miękkiego lub 1 kupie twardej gałęzi o pojemności 3 m. p; 1 m p. drewna miękkiego równa się jednej kupie miękkich gałęzi o pojemności 3 m. p. Gałęzie muszą mieć w grubszym końcu w czole kupy nie mniej niż 5 cm średnicy.

2) Opał wydaje się pracownikowi z góry co najmniej na jeden miesiąc.

3) O ile pracownik nie posiada koni, opał winien być dostarczony mu na miejsce zamieszkania kosztem pracodawcy.

4) Pracownikowi nie wolno sprzedawać opału.

§ 9.

1) Niezależnie od wynagrodzenia przewidzianego w §§ poprzednich otrzymuje pracownik straży leśnej wymieniony w p. 2a § 1:

- a) na jeden rok w mies. października buty,
- b) " " " " " " " " czapkę lub kapelusz.

2) Wymienione przedmioty przechodzą po czasie, na który zostały wydane, na własność pracownika.

3) W razie opuszczenia lub utraty posady przez pracownika, winien on zwrócić pracodawcy niezamortyzowaną część rzeczywistej ceny kupna tych przedmiotów umundurowania.

§ 10.

Pracownikowi wzywaniem do Sądu w charakterze świadka w sprawach pracodawcy lub delegowanemu w interesach pracodawcy wypłacane będzie stawne: za całą dobę 1 zł 80 gr, za $\frac{1}{2}$ doby 90 gr.

§ 11.

M i e s z k a n i a.

1) Mieszkanie pracownika straży leśnej winno się składać co najmniej z jednej izby z podłogą drewnianą mieszczącej w sobie kuch-

nię i z komory. Gdy istniejące budynki na to pozwalają, oraz w razie budowania nowych pomieszczeń dla pracowników straży leśnej, mieszkanie takie winno się składać z jednej izby z komorą i kuchni.

2) Podłogi mają być położone a piece doprowadzone do należytego porządku przed pierwszym listopada.

3) Pracodawcy winni dążyć do zakładania przy gajówkach ogrodów owocowych, w szczególności przez dostarczanie drzewek itp.

4) Drobnny remont mieszkania i budynków gospodarczych nie wymagający sił fachowych uskutecznią pracownik sam materiałami dostarczonymi przez pracodawcę.

5) Poza tym obowiązuje § 19 Działu I niniejszego orzeczenia.

§ 12.

Pracownicy straży leśnej prowadzący gospodarstwo na przydzielonych im deputatach gruntowych i łąkowych muszą posiadać odpowiednich rozmiarów budynki gospodarcze na pomieszczenie swych zbiorów, dobytku i narzędzi.

§ 13.

Urlopy.

1) Pracownik straży leśnej otrzymuje w ciągu roku 8 dni urlopu w dniu nieświęteczne bez potrącania świadczeń.

2) Wybór dni urlopu odbywa się w porozumieniu z pracodawcą, względnie przełożonym, z wyjątkiem wyjazdów spowodowanych pisemnym wezwaniem władz państwowych.

3) Pracownik na czas uzyskania urlopu wzięty na żądanie pracodawcy lub przełożonego dać pewnego zastępcę, którego opłaca pracodawca w stosunku równoważnika od 10 — 20 kg żyta dziennie według cen miejscowych.

§ 14.

O ile pracownik nie utrzymuje własnych koni, to w razie potrzeby otrzymuje na koszt pracodawcy furmankę po księdza, w razie ciężkiej choroby, z chrztem, ślubem i pogrzebem.

§ 15.

Zapomogi na wypadek śmierci.

1) Na wypadek śmierci pracownika otrzymuje jego żona i dzieci przez 1/2 roku wolne mieszkanie, a pobory za jeden kwartał.

2) Obliczenie poborów za kwartał pomsiertny następuje analogicznie do postanowień p. 4 § 4.

§ 16.

Oprócz powyższego obowiązują §§ 2, 3, 5, 7, 8, 23 Działu I niniejszego orzeczenia.

Lwów, dnia 16 stycznia 1937 r.

Przewodniczący, Przedstawiciel Ministerstwa Opieki Społecznej:

(—) *Wacław Premier*

Przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości:

(—) *Roman Gąsowski*
Sędzia Sądu Apelacyjnego

Przedstawiciel Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych:

(—) *Inż. Konstanty Czerniewski*

II. Zatrudnienie i migracja.

34.

ROZPORZĄDZENIE WOJEWODY ŚLĄSKIEGO

z dnia 14 stycznia 1937 r.

w sprawie przedłużenia czasokresu, oznaczonego w § 18 ustawy z dnia 6 kwietnia 1920 r. (Dz. u. rz. niem. str. 458) o obowiązku zatrudniania inwalidów ciężkouszkodzonych.

(Dziennik Ustaw Śląskich z dnia 25 stycznia 1937 r. Nr 2, poz. 2).

§ 1.

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 14 kwietnia 1924 r. (Dz. U. Śl. Nr 10, poz. 44) w przed-

miocie przedłużenia terminu, przewidzianego w § 18 ustawy o zatrudnianiu ciężkouszkodzonych inwalidów z dnia 6 kwietnia 1920 r. (Dz. u. rz. niem. str. 458) przedłużam za zgodą Śląskiej Rady Wojewódzkiej termin, przewidziany w art. 1 cytowanej ustawy, do 31 grudnia 1937 r.

§ 2.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia.

Wojewoda Śląski:

(—) *Dr Grażyński*

III. Ubezpieczenia społeczne.

35.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU

z dnia 11 stycznia 1937 r.

o ustaleniu wysokości opłaty za nadzór nad zakładami ubezpieczeń za okres budżetowy 1935/36.

(Dz. U. R. P. z dnia 10 lutego 1937 r. Nr 8, poz. 62).

Na podstawie art. 1 ust. (2) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o kosztach nadzoru nad zakładami ubezpieczeń (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 643) zarządza, co następuje:

§ 1. Opłaty za nadzór nad zakładami ubezpieczeń za okres budżetowy od 1 kwietnia 1935 r. do 31 marca 1936 r. ustala się w wysokości 1,85‰ (pro mille) sumy:

- a) składek brutto zebranych w granicach Rzeczypospolitej Polskiej z ubezpieczeń bezpośrednich,
- b) połowy składek brutto zebranych z ubezpieczeń pośrednich w ciągu roku kalendarzowego 1935

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Skarbu:

(—) *E. Kwiatkowski*

V. Zdrowie publiczne.

36.

OKÓLNIAK MINISTERSTWA SKARBU

z dnia 30 stycznia 1937 r.

L. D. IV. 2102/2/37

w sprawie uzupełnienia wykazu środków leczniczych dozwolonych do przywozu na podstawie zaświadczeń wojewódzkiej władzy administracji ogólnej.

(Monitor Polski z dnia 9 lutego 1937 r. Nr 31, poz. 46).

Do

wszystkich dyrekcji cel, urzędów celnych i Inspektoratu Cel w Gdańsku.

W związku z okólnikiem z dnia 19 czerwca 1935 r. L. D. IV. 4825/2/35 (Monitor Polski Nr 150, poz. 176 i Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 19, poz. 441 z 1935 r.) w sprawie wykazu środków leczniczych dozwolonych do przywozu, Ministerstwo Skarbu zawiadamia, że preparat leczniczy Angioxyl (syrop) — wyrobu Laboratoires de Proxýtases w Paryżu został przerejestrowany przez Ministerstwo Opieki Społecznej ze specyfiku farmaceutycznego na organo-preparat pod nazwą „Extractum Pancreatis exinsularum d-ra Roussel'a” syrop — (zn. sł. Angioxyl).

Wobec powyższego z wykazu, będącego załącznikiem do okólnika L. D. IV. 4825/2/35, skreśla się Angioxyl (syrop) — Laboratoires de Proxýtases w Paryżu Nr reg. 1532, uzupełniając jednocześnie wykaz ten przez umieszczenie preparatu „Extractum Pancreatis exinsularum d-ra Roussel'a” syrop (zn. sł. Angioxyl) — Laboratoires de Proxýtases w Paryżu — poz. 384.

Dyrektor Departamentu:

(—) *St. Fr. Królikowski*

37.

PISMO OKÓLNE

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 9 lutego 1937 r. Nr Zn. 3e/2-7

w sprawie wykazów firm, którym udzielono zezwolenia na hurtowy handel środkami odurzającymi lub na wyrób i przeróbkę tych środków.

Do

urzędów wojewódzkich, komisariatu rządu na m. st. Warszawę i starostw.

Ministerstwo Opieki Społecznej podaje w załączeniu do wiadomości wykazy firm, którym na podstawie art. 2 ustawy z dnia 22 czerwca 1923 r. w przedmiocie substancyj i przetworów odurzających (Dz. U. R. P. Nr 72, poz. 559) i w myśl §§ 1 i 11 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Spraw Wojskowych z dnia 1 marca 1928 r. o substancjach i przetworach odurzających (Dz. U. R. P. Nr 52, poz. 499) udzielono zezwolenia na: 1) wyrób i przeróbkę środków odurzających, 2) hurtowy handel tymi środkami.

Zezwolenia na hurtowy handel środkami odurzającymi ważne są tylko na rok 1937, zaś zezwolenia na wyrób i przeróbkę tych środków aż do odwołania.

Równocześnie traci moc obowiązującą pismo okólne Ministerstwa Opieki Społecznej z dnia 15 lutego 1936 r. Nr Zn. 3e/2-6 (Dz. Urz. M. O. S. Nr 3/36, str. 73).

Dyrektor Departamentu:

(—) *Dr. J. Adamski*

2 zał.

WYKAZ FIRM

którym udzielono zezwolenia na wyrób i prze-
róbkę substancyj odurzających:

1. R. Barcikowski	Poznań
2. Farlabor	Poznań
3. J. Gessner	Warszawa
4. Fr. Karpiński	Warszawa
5. Mag. Klawe	Warszawa
6. Ap. Kowalski	Warszawa
7. Laokoon	Lwów
8. Madaus	Warszawa
9. Motor-Alkaloida	Warszawa
10. Motor	Warszawa
11. Pharmedia	Warszawa
12. Pharma	Kraków
13. Roche	Warszawa
14. W. Rospedzihowski	Warszawa
15. Salbor	Warszawa
16. J. Sianko i S. Kłok	Wilno
17. L. Spiess i Syn	Warszawa
18. Dr K. Wenda	Warszawa
19. Ubezpieczalnia społeczna	Łódź
20. Ubezpieczalnia społeczna	Warszawa
21. Ubezpieczalnia społeczna	Sosnowiec

Zał. Nr 2 do p. o. M.O.S.
z dn. 9.I.1937 r. Nr. Zn. 3e/2-7.

WYKAZ FIRM

którym udzielono koncesje na hurtowy handel
środkami odurzającymi na rok 1937:

1. Alchemia	Grudziądz
2. R. Arcichowski	Warszawa
3. R. Balkowski i S-ka	Warszawa
4. R. Barcikowski	Poznań
5. R. Barcikowski	Gdynia
6. J. Błaszczak	Łódź
7. Breszel i Bruzda	Warszawa
8. Centrala Zaopatr. Instyt. Ubezp. Społ.	Warszawa
9. Al. Czolhański	Warszawa
10. A. Chronowicz	Warszawa
11. Polski Czerwony Krzyż	Warszawa
12. Deges	Katowice
13. Farmacja	Lwów
14. Farmahurt	Poznań
15. G. Golembiowski	Warszawa
16. S. M. Goldberg	Warszawa
17. Hurtownia Aptekarzy Polskich	Warszawa
18. Hurtownia Aptekarzy z. Lubelskiej	Lublin
19. A. Janikowski i S-ka	Łuck
20. Al. Lewartowicz i Sz. Braude	Warszawa
21. Magistrat m. st. Warszawy	Warszawa
22. P. Mikolasch i S-ka	Lwów
23. Motor	Warszawa
24. Nachtlucht i Kamieński	Warszawa
25. Ozon	Lwów
26. Pabianickie T-wo Przem. Chemicz.	Pabianice
27. Pharma	Kraków
28. Polska S-ka Wytw. Chem. „Roche”	Warszawa
29. L. Spiess i Syn	Warszawa
30. L. Spiess i Syn	Łódź
31. A. Szpinak	Warszawa
32. Warszawska S-ka Handlu Towar. Aptecz.	Warszawa
33. Dr K. Wenda	Warszawa
34. I. Wirszubski i Sz. Cześli	Wilno
35. Zipper i Rudnicki	Warszawa
36. Zoria	Kraków
37. Zrzeszenie Samorządów Powiatowych	Warszawa

PISMO OKÓLNE

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 11 lutego 1937 r. Nr Zn. 9/2-7

w sprawie IX kursu dla lekarzy z zakresu orga-
nizacji i działalności Ośrodków Zdrowia.

Do

urzędów wojewódzkich, komisariatu
rządu na m. st. Warszawę i starostw.

Wzorem lat ubiegłych odbędzie się w Pań-
stwowej Szkole Higieny w czasie od 5 kwietnia
do 1 maja 1937 r. IX kurs dla lekarzy Ośrodków
Zdrowia. Program kursu załącza się.

Na kurs mogą być przyjęci lekarze, którzy
bądź pracują już w Ośrodkach Zdrowia, bądź
też chcą się zapoznać z tym działem pracy.

Wpisowe wynosi 4 zł; uczestnicy kursu mo-
gą korzystać z pomieszczeń bursy Państwowej
Szkoły Higieny, gdzie koszt pobytu wraz z utrzy-
maniem wyniesie 4 zł dziennie od osoby. Zgło-
szenia należy nadsyłać do sekretariatu Pań-
stwowej Szkoły Higieny w Warszawie ul. Cho-
cimska 24. Lekarze pragnący zamieszkać w bur-
sie powinni zawczasu o tym zawiadomić Pań-
stwową Szkołę Higieny.

Lekarzom, którzy pracują już w Ośrodkach
Zdrowia, a nie mają specjalnego przeszkolenia
w tym kierunku, Państwowa Szkoła Higieny bę-
dzie mogła przyznać pewną liczbę stypendiów
w wysokości nie przekraczającej 100 zł na
osobę.

Podania o stypendium z poparciem właści-
wej władzy kandydaci winni przesłać do Pań-
stwowej Szkoły Higieny. Do podania należy do-
łączyć: a) krótki życiorys, i b) poświadczenie
stwierdzające charakter zajmowanego stanowi-
ska w Ośrodku Zdrowia.

Zgłoszenia kandydatów na kurs jako też po-
dania o stypendium mogą być składane do dnia
15 marca r. b.

Ze względu na ważność zagadnienia, jakie
stanowi prawidłowa organizacja i działalność
Ośrodków Zdrowia, Ministerstwo prosi o zwró-
cenie uwagi na powyższy kurs wszystkich czyn-
ników, które są zainteresowane w działalności
ośrodków, zwłaszcza zaś lekarzy. Wobec ko-
nieczności odpowiedniego przeszkolenia perso-
nelu lekarskiego Ośrodków Zdrowia uprasza
się o skierowanie na ten kurs możliwie najwięk-
szej liczby lekarzy zarówno tych, którzy już
pracują w Ośrodkach Zdrowia, a nie mają spe-
cjalnego przeszkolenia w zakresie zagadnień
administracji sanitarnej i higieny społecznej, jak
i tych, którzy zamierzają pracować w Ośrodkach
Zdrowia.

Dyrektor Departamentu:

(—) Dr J. Adamski

1 zał.

Program IX kursu

dla lekarzy z zakresu organizacji i działalności Ośrodków Zdrowia (5.IV. 1937 — 1.V. 1937 r.).

Kurs ma na celu wprowadzenie lekarzy w zagadnienia związane z pracą w Ośrodkach Zdrowia. Wykładowcy mają za zadanie zapoznanie słuchaczy z techniką pracy w poszczególnych działach wzorowego Ośrodka Zdrowia, zwracając szczególną uwagę na stronę organizacyjną i administrację, a sprowadzając stronę naukową (kliniczną) poruszanych zagadnień do najniezbędniejszego minimum.

A. WYKŁADY.

1. Zagadnienia higieny społecznej	1 godz.
2. Zasady ogólne organizacji i działalności Ośrodka Zdrowia	4 "
3. Organizacja i działalność poszczególnych działów pracy:	
a) walka z chorobami społecznymi	11 "
b) opieka nad matką i dzieckiem	3 "
c) higiena szkolna	3 "
d) higiena otoczenia	4 "
e) nadzór nad żywnością	4 "
f) walka z ostrymi chorobami zakaźnymi	2 "
g) szczepienia ochronne	2 "
h) higiena psychiczna	2 "
i) kontrola lekarska sportów	2 "
j) ratownictwo ogólne i przeciwgazowe	4 "
k) propaganda i popularyzacja higieny	3 "
4. Praca pielęgniarki w Ośrodku Zdrowia	3 "
5. Administracja i biurowość Ośrodka Zdrowia	2 "
6. Ośrodki Zdrowia a opieka społeczna i ubezpieczenia społeczne	2 "
7. Seminaria dyskusyjne	4 "
Razem	56 godz.

B. ZAJĘCIA PRAKTYCZNE.

- 1) Praktyka w Ośrodkach Zdrowia w działach: walki z gruźlicą, jaglicą, z chorobami wenerycznymi, opieki nad matką, dzieckiem itp.
- 2) Demonstacje pracy pielęgniarki na terenie.
- 3) Ćwiczenia z zakresu inspekcji sanitarnej.

C. WYCIECZKI DO OŚRODKÓW ZDROWIA.**D. COLLOQUIUM.****PISMO OKÓLNE****MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ**

z dnia 13 lutego 1937 r. Nr Zn. 3c/9-7

w sprawie programu akcji leczniczo-zapobiegawczej i zapomóg na ten cel w roku 1937/38.

Do

urzędów wojewódzkich, komisariatu rządu na m. st. Warszawę i starostw.

Ministerstwo Opieki Społecznej prosi urząd wojewódzki (komisariat rządu) o przedłożenie do dnia 1 kwietnia 1937 r. planu akcji leczniczo-zapobiegawczej w roku budżetowym 1937/38 oraz wniosków o subwencje dla instytucji i zakładów prowadzących akcję zwalczania gruźlicy, jaglicy, chorób wenerycznych, chorób zakaźnych, alkoholizmu oraz opiekę lekarsko-higieniczną nad matką i dzieckiem.

Ministerstwo Opieki Społecznej prosi o zwrócenie szczególnej uwagi przy opracowywaniu planu działalności na zwalczanie chorób społecznych i zakaźnych na terenach wiejskich.

Ponieważ kredyty na wymienioną akcję będą ograniczone, Ministerstwo Opieki Społecznej prosi urząd wojewódzki (komisariat rządu), by przy zgłaszaniu wniosków o subwencje były uwzględnione tylko te instytucje, co do których istnieje pewność, że należycie wykorzystają otrzymane zapomogi.

Wnioski o subwencje winny być opracowane według załączonego wzoru, osobno dla każdego działu (walki z gruźlicą, jaglicą, chorobami wenerycznymi, alkoholizmem, chorobami zakaźnymi, dla opieki lekarsko-higienicznej nad matką i dzieckiem).

Dyrektor Departamentu:

(—) Dr J. Adamski

1 zał.

Zaś. do p. o. M. O. S. z dn. 13.II.1937 r. Nr. Zn. 3c/9-7.

Wniosek

w sprawie zapomóg dla instytucji leczniczo-zapobiegawczych w dziale

URZĄD WOJEWÓDZKI

L. p.	Powiat	Miejscowość	Nazwa instytucji — przychodni*)	Przez kogo prowadzona	Rok budż. 1936/37 wysokość budżetu w zł	zapomoga udzielana przez M. O. S.	Rok budżetowy 1937/38 wysokość budżetu w zł	pożyczona zapomoga M. O. S.	spodziewane wpływy z innych instytucji	Cel, na jaki przeznaczona jest zapomoga M. O. S. (pers. urz. i t. p.)	U w a g i

*) Wymienić w „Uwagach”, czy przychodnia pracuje w ramach Ośrodka Zdrowia.

Papier pisarski, półdrzewny, satynowany 70 gr.
Format A: składany (297 X 420).

PISMO OKÓLNE

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 15 lutego 1937 r. Nr Zn. 9/4-7

w sprawie kursu dokształcającego dla lekarzy pracujących w stacjach opieki nad matką i dzieckiem.

Do

urzędów wojewódzkich i komisariatu rządu na m. st. Warszawę.

Ministerstwo Opieki Społecznej podaje do wiadomości, że w czasie od dnia 12 do 24 kwietnia r. b. włącznie odbędzie się w Warszawie kurs dokształcający dla lekarzy pracujących w stacjach opieki nad matką i dzieckiem, zorganizowany przez Komisję Kursów Dokształcających Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego w Warszawie z inicjatywy i przy poparciu Ministerstwa Opieki Społecznej.

Kurs obejmuje 24 godziny wykładów i 60 godzin zajęć praktycznych w ambulatoriach, szpitalach dziecięcych, stacjach opieki nad matką i dzieckiem i kuchniach mlecznych.

Liczba uczestników kursu jest przewidziana na 40 osób. Koszt uczestnictwa wynosi 50 zł.

Ministerstwo Opieki Społecznej prosi urząd wojewódzki (komisariat rządu) o zgłaszanie kandydatów na kurs do dnia 20 marca r. b. włącznie. W pierwszym rzędzie należy kierować na kurs tych lekarzy, którzy już pracują w stacjach opieki nad matką i dzieckiem, albo są upatrzeni na pracowników stacyj. Kandydaci mogą się ubiegać o zwolnienie z opłat za uczestnictwo oraz o przyznanie stypendium w wysokości do 100 zł.

Zgłoszenia należy kierować do sekretariatu kursu — Klinika Pediatria Uniwersytetu J. Piłsudskiego, ul. Litewska 16, na ręce dra Bolesława Górnickiego.

Do zgłoszenia powinny być dołączone: życiorys oraz opinia o kandydacie.

Dyrektor Departamentu:

(—) Dr J. Adamski

VI. Sprawy ogólnoadministracyjne.

41.

PISMO OKÓLNE

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 12 lutego 1937 r. Nr Bd. 60/52-7

w sprawie egzekucji drobnych należności wierzycielskich.

Do

Panów dyrektorów i kierowników urzędów i zakładów podległych

oraz

do Pana dyrektora Funduszu Pracy i Pana naczelnego dyrektora Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Ministerstwo Opieki Społecznej przesyła w załączeniu okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 1 lutego 1937 r. L. D. V. 9369/1/36 w sprawie egzekucji drobnych należności wierzycielskich do wiadomości i ewentualnego stosowania.

Dyrektor Gabinetu:

(—) Z. Dworzańczyk

1 zał.

Zał. do p. o. M. O. S. z dn. 12.II. 1937 r.
Nr Bd. 60/52-7.

OKÓLNIK

MINISTERSTWA SKARBU

z dnia 1 lutego 1937 r.

L. D. V. 9369/1/36

w sprawie egzekucji drobnych należności wierzycielskich.

Do

wszystkich izb skarbowych, urzędu wojewódzkiego śląskiego (wydział skarbowy) i wszystkich urzędów skarbowych.

Zapoczątkowana przez Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dnia 26 maja 1936 r. L. D. V. 6050/1/36 (Dz. Urz. Nr 14, poz. 472) akcja, mająca na celu zmniejszenie ilości tytułów wykonawczych, opiekujących na zbyt drobne należności, dała w praktyce na ogół korzystne rezultaty.

W związku z tym Ministerstwo Skarbu, rozszerzając omawianą akcję na należności

także innych, niż wymienieni w powołanym okólniku, wierzycieli, poleca zaproponować odbycie konferencji uzgadniających, względnie odnieść się z prośbą do wszystkich wierzycieli, do których nie znalazły zastosowania przepisy omawianego okólnika, a nadsyłających większe ilości wniosków egzekucyjnych opiekujących na należności drobne, dążąc do tego, aby:

1) obejmowali jednym tytułem wykonawczym, o ile możliwości, wszystkie należności dojrzałe do egzekucji, dotyczące tego samego zobowiązania,

2) nie wystawiali tytułów wykonawczych na drobne zaległości do czasu gdy ogólna suma tych zaległości, mająca być objęta jednym tytułem wykonawczym, nie przekroczy 8 zł.

Pozatym należy zalecić wierzycielom stosowanie, przed wysłaniem wniosku egzekucyjnego, akcji upominawczej we własnym zakresie (poza upomnieniem egzekucyjnym) odnośnie zobowiązanych zalegających z należnościami.

Zainteresowanym wierzycielom należy wskazać, że powyższe zasady zmniejszą znacznie pracę wierzycieli, związane z wystawianiem dużej ilości tytułów na drobne należności, a zarazem zmniejszą ciężar kosztów egzekucyjnych, szczególnie dotkliwy dla zobowiązanych przy drobnych należnościach. Równocześnie stosowanie tych zasad pozwoli władzom skarbowym na sprawniejsze przeprowadzenie akcji egzekucyjnej w odniesieniu do poważniejszych należności wierzycielskich.

Porozumienie powyższe przeprowadzą:

a) Izby skarbowe, o ile chodzi o wierzycieli, których siedziba pokrywa się z siedzibą Izby, niezależnie od tego, czy działalność tych wierzycieli obejmuje, czy też wykracza poza okrąg Izby,

b) Urzędy skarbowe (poza urzędami położonymi w siedzibie Izby), o ile chodzi o wierzycieli, których siedziba znajduje się w okręgu urzędu, niezależnie od tego, czy działalność wierzyciela obejmuje, czy też wykracza poza okrąg urzędu.

W miastach nie będących siedzibą Izby, na których terenie znajduje się więcej niż jeden urząd skarbowy, porozumienie z wierzycielami przeprowadzi urząd skarbowy oznaczony numerem 1.

Wypadki, w których osiągnięto porozumienie z wierzycielami, winny być podane do wiadomości zainteresowanym władzom skarbowym.

W sprawie wystawiania tytułów na składki ogniowe oraz na opłaty radiofoniczne nastąpi specjalne zarządzenie Ministerstwa Skarbu.

Przy tej sposobności Ministerstwo Skarbu poleca izmom skarbowym sprawdzić, w jakim stopniu zostało wykonane przez urzędy skar-

bowe zarządzenie, zawarte w części II okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 26 maja 1936 r. L. D. V. 6505/1/36 w sprawie usprawnienia poboru i egzekucji podatku gruntowego i innych należności przypadających od drobnych rolników (Dz. Urz. Sk. Nr 14, poz. 472) oraz wydać urzędem skarbowym konieczne zarządzenie,

gdyż jak Ministerstwo Skarbu stwierdziło nie wszystkie urzędy skarbowe zarządzenie to wykonały dokładnie i w należyłym stopniu.

Dyrektor Departamentu:

(—) *J. Lubowicki*

VII. R ó ż n e.

42.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 29 stycznia 1937 r.

o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej Państwa.

(Dz. U. R. P. z dnia 15 lutego 1937 r. Nr 10, poz. 73).

Na podstawie art. 5 i 6 ustawy z dnia 15 marca 1934 r. o obronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej (Dz. U. R. P. Nr 80, poz. 742) oraz art. 3 i 4 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 lipca 1936 r. o ustanowieniu Inspektora Obrony Powietrznej Państwa (Dz. U. R. P. Nr 52, poz. 368) zarządza się, co następuje:

§ 1. (1) Obowiązek zabezpieczenia siebie i swoich najbliższych oraz ochrony swego mienia przed napadami z powietrza ciąży na każdym obywatelu.

(2) Władze drogą zarządzeń nadają kierunek niezbędnym w tym celu czynnościom, a korzystając ze współpracy z powołanymi organizacjami społecznymi (§ 11, 12, 13, 14, 15) ułatwiają obywatelom spełnienie ciążącego na nich obowiązku.

§ 2. Zarządzenia władz w zakresie przygotowań obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej, skierowane bądź do ogółu, bądź do określonej grupy osób, mają moc tytułu wykonawczego w rozumieniu art. 14 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342).

§ 3. (1) Kierownictwo i zwierzchni nadzór nad przygotowaniem w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej Państwa sprawuje Inspektor Obrony Powietrznej Państwa, współpracując z Ministrem Spraw Wojskowych.

(2) Inspektor Obrony Powietrznej Państwa sprawuje swe czynności z ramienia Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych.

§ 4. Inspektor Obrony Powietrznej Państwa:

1) ustala zasady oraz wytyczne przygotowania w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej Państwa, tudzież kontroluje stan tego przygotowania;

2) wydaje wytyczne w formie zarządzeń i instrukcji mających moc obowiązującą dla wszystkich władz przygotowujących obronę przeciwlotniczą i przeciwgazową;

3) uzgadnia poczynania władz w zakresie przygotowania obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej;

4) koordynuje zamierzenia budżetowe władz z zakresu obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej;

5) wydaje wytyczne władzom nadzorczym stowarzyszeń społecznych, współdziałając w przygotowaniu obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej, w zakresie dysponowania budżetami tych stowarzyszeń.

§ 5. W ramach wytycznych, ustalonych przez Inspektora Obrony Powietrznej Państwa, przygotowują obronę przeciwlotniczą i przeciwgazową:

1) Minister Spraw Wojskowych co do:

- a) organów terytorialnych jemu podporządkowanych,
- b) osiedli i obiektów budowlanych, których wytwórczość wojenną przygotowuje ministerstwo;

2) Minister Spraw Wewnętrznych co do:

- a) ogółu ludności, z wyjątkami wynikającymi z innych przepisów paragrafu niniejszego,
- b) osiedli i obiektów budowlanych, których wytwórczość wojenną przygotowuje ministerstwo;
- c) zakładów użyteczności publicznej,
- d) obiektów przemysłowych, których wytwórczość wojenną przygotowuje ministerstwo,
- e) wszystkich budowli publicznych i prywatnych pod względem zasad budowlanych;

3) Minister Komunikacji co do:

- a) obiektów i urządzeń komunikacyjnych,
- b) obiektów przemysłowych, których wytwórczość wojenną przygotowuje ministerstwo;

4) Minister Poczty i Telegrafów co do:

- a) sieci telekomunikacyjnej dla celów obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej,
- b) obiektów przemysłowych, których wytwórczość wojenną przygotowuje ministerstwo;

5) Minister Przemysłu i Handlu co do wszystkich obiektów przemysłowych nie przewidzianych w innych punktach paragrafu niniejszego;

6) Minister Opieki Społecznej co do ratownictwa i lecznictwa sanitarnego;

7) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego co do nauczania w szkolnictwie oraz badań naukowych w szkolnictwie i zakładach naukowych;

8) Minister Rolnictwa i Reform Rolnych co do:

- a) ratownictwa i lecznictwa weterynaryjnego,
- b) dostosowania gospodarki rolnej i leśnej do potrzeb obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej,
- c) ochrony płodów rolnych,
- d) obiektów przemysłowych, których wytwórczość wojenną przygotowuje ministerstwo;

9) Minister Skarbu co do obiektów przemysłowych i instytucji, które przygotowuje na wypadek wojny;

10) wszyscy ministrowie co do podległych im i nadzorowanych:

- a) personelu,
- b) obiektów,
- c) urządzeń technicznych i przedmiotów użytkowych.

§ 6. (1) Na podstawie zarządzeń i instrukcji wydanych przez właściwych ministrów (§ 5) obronę przeciwlotniczą i przeciwgazową przygotowują właściwe władze II instancji przy czym wojewodowie działają w ramach swoich uprawnień wynikających z przepisów o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej.

(2) Kierownictwo i nadzór w dziedzinie realizacji przygotowań obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej sprawują dowódcy okręgów korpusów, każdy w swoim okręgu, lub inne władze wojskowe, wyznaczone specjalnie przez Ministra Spraw Wojskowych, na podstawie rozkazów Ministra Spraw Wojskowych i w ramach zarządzeń i instrukcji właściwych ministrów w myśl ust. (1) paragrafu niniejszego.

(3) Minister Spraw Wewnętrznych jest uprawniony do przekazywania przygotowania obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej (§ 5 pkt 2)) władzom samorządu terytorialnego, zaś Minister Opieki Społecznej (§ 5 pkt 6)) instytucjom ubezpieczeń społecznych.

§ 7. (1) Dla celów wykonania zadań obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej służą organa obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej.

(2) Organizację, zasady działania i wyszkolenia tych organów ustalają właściwi ministrowie w myśl wytycznych Inspektora Obrony Powietrznej Państwa.

§ 8. (1) Organa obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej mają być zaopatrzone w sprzęt i środki, potrzebne do sprawowania swych czynności.

(2) Ludność ma być wyposażona w sprzęt i środki, potrzebne do jej zabezpieczenia przed napadami z powietrza.

§ 9. (1) Właściwi ministrowie (§ 7 ust. (2)):

1) określą rodzaj środków i sprzętu, w jaki mają być wyposażone organa obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej;

2) wydadzą instrukcje techniczne, dotyczące sposobu użycia tych środków i sprzętu.

(2) Rodzaj sprzętu i środków, potrzebnych do zabezpieczenia podległego sobie personelu, określają właściwi ministrowie (§ 5 pkt 10)).

(3) Rodzaj sprzętu i środków tej kategorii dla pozostałej ludności określa Minister Spraw Wewnętrznych.

§ 10. (1) Zaopatrzenie organów obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w sprzęt i środki należy do obowiązków władz, instytucji i osób, przez które dany organ został zorganizowany, a odbywa się na podstawie zarządzeń właściwej władzy.

(2) Zaopatrzenie podległego personelu w sprzęt i środki, służące do jego zabezpieczenia, należy do obowiązków danej władzy lub instytucji.

(3) Zaopatrzenie pozostałej ludności w sprzęt i środki tej kategorii należy do obowiązków ludności (§ 1), stosownie do zarządzenia władzy.

§ 11. (1) W przygotowaniu obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej współpracują z władzami i ludnością stowarzyszenia społeczne, powołane do tego w myśl swoich statutów.

(2) Stowarzyszenia te wykonują zarządzenia właściwego ministra, nadzorującego stosownie do odpowiednich przepisów prawnych działalność danego stowarzyszenia.

§ 12. Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej w szczególności:

1) organizuje i przeprowadza uświadamianie ludności co do potrzeb i sposobu obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej;

2) organizuje, szkoli i zaopatruje organa obrony;

3) bierze udział w pokrywaniu kosztów przygotowań obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej.

§ 13. Polski Czerwony Krzyż w szczególności:

1) współpracuje z władzami w organizowaniu ratownictwa i lecznictwa;

2) organizuje, szkoli i zaopatruje organa ratowniczo-sanitarne i lecznicze;

3) bierze udział w pokrywaniu kosztów przygotowań ratownictwa i lecznictwa sanitarnego obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej.

§ 14. Związek Straży Pożarnych w szczególności:

1) współpracuje z władzami przy organizowaniu akcji przeciwpożarowej;

2) organizuje, szkoli i zaopatruje organa akcji przeciwpożarowej.

§ 15. Inne stowarzyszenia społeczne mogą współdziałać w przygotowaniu obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w ramach przepisów swych statutów oraz w myśl zarządzeń władz.

§ 16. Ulgi w opłatach i daninach państwowych z tytułu świadczeń pieniężnych i rzeczowych na rzecz obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej ustalają osobne przepisy.

§ 17. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się wszystkim ministrom, każdemu we właściwym mu zakresie działania.

§ 18. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów i
Minister Spraw Wewnętrznych:

(—) *Stawoj-Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych:

(—) *J. Beck*

Minister Spraw Wojskowych:

(—) *Kasprzyski*

Minister Skarbu:

(—) *E. Kwiatkowski*

Minister Sprawiedliwości:

(—) *W. Grabowski*

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) *W. Świętosławski*

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:

(—) *J. Poniatowski*

Minister Przemysłu i Handlu:

(—) *Antoni Roman*

Minister Komunikacji:

(—) *Ulrych*

Minister Opieki Społecznej:

(—) *Marian Zyndram-Kościałkowski*

Minister Poczty i Telegrafów:

(—) *E. Kaliński*

K O M U N I K A T Y

43.

ZMIANY PERSONALNE

w okresie od dn. 1 stycznia do 15 lutego 1937 r.
w Zarządzie Centralnym Ministerstwa Opieki
Społecznej, w urzędach i zakładach podległych.

Przyjęci:

Dr *Walerian Chaciński* — z dniem 25.I. 1937 r. w charakterze kontr. referendarza do wydziału zdrowia urzędu wojewódzkiego warszawskiego,

Dr *Czesław Kulikowski* — z dniem 21.XII. 1936 r. w charakterze kontr. referendarza do wydziału zdrowia komisariatu rządu na m. st. Warszawę,

Inf. *Jan Mazanowski* — z dniem 15.I. 1937 r. w charakterze kontr. referendarza do 38 obwodu Inspekcji Pracy w Krakowie,

Mgr *Stefan Jakiel* — z dniem 1.II. 1937 r. w charakterze kontr. referendarza do Inspektoratu Pracy VIII okręgu we Lwowie,

Tadeusz Skusiewicz — z dniem 15.I. 1937 w charakterze kontraktowego podreferendarza do Inspektoratu Pracy III okręgu w Łodzi,

Eugeniusz Tkaczuk — z dniem 20.I. 1937 w charakterze kontr. podreferendarza do Inspektoratu Pracy VIII okręgu we Lwowie,

Romualda Zielińska — z dniem 15.I. 1937 w charakterze prac. kontr. do 31 obwodu Inspekcji Pracy w Łucku,

Mgr *Stefan Bieliński* — z dniem 1.II. 1937 r. w charakterze kontr. referendarza p. o. podinspektora pracy do Inspektoratu Pracy I okręgu w Warszawie,

Maria Sienko — z dniem 1.II. 1937 r. w charakterze kontr. referendarza do Inspektoratu Pracy I okręgu w Warszawie,

Mgr *Marian Okoniewski* — z dniem 1.I. 1937 w charakterze kontr. referendarza do Wyższego Urzędu Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu,

Mgr *Edward Malec* — z dniem 1.II. 1937 r. w charakterze kontr. asystenta do Państwowego Zakładu Higieny.

Zmiany

(przeniesienia na inne miejsce służbowe, zmiana charakteru stosunku służbowego).

Dr Leonard Kowarski, inspektor Zarządu Centralnego — z dniem 1.I. 1937 r. przeniesiony na stanowisko naczelnika wydziału zdrowia urzędu wojewódzkiego warszawskiego,

Dr Marianowi Zachertowi, radcy Zarządu Centralnego — z dniem 1.II. 1937 r. powierzono pełnienie obowiązków inspektora,

Wacław Kortylewicz, prow. podreferendarz Zarządu Centralnego — z dniem 1.II. 1937 r. przeniesiony na stanowisko p. o. kierownika oddziału opieki urzędu wojewódzkiego stanisławowskiego,

Dr praw Ryszard Domirski, kontr. referendarz Inspektoratu Pracy IX okręgu w Katowicach — z dniem 1.I. 1937 r. mianowany prow. referendarzem; z dniem 1.II. 1937 r. powierzono mu pełnienie obowiązków podinspektora pracy tegoż okręgu,

Dr Andrzej Kosiński, p. o. naczelnika wydziału pracy, opieki i zdrowia urzędu wojewódzkiego stanisławowskiego — z dniem 1.I. 1937 r. przeniesiony na stanowisko prow. kierownika oddziału zdrowia urzędu wojewódzkiego białostockiego,

Dr Wiktor Borkowski, prow. radca wydziału zdrowia komisariatu rządu na m. st. Warszawie — z dniem 1.I. 1937 r. przeniesiony na stanowisko p. o. naczelnika wydziału pracy, opieki i zdrowia urzędu wojewódzkiego stanisławowskiego,

Mgr Franciszek Bałkowiec, kontr. referendarz wydziału pracy, opieki i zdrowia urzędu wojewódzkiego lubelskiego — z dniem 1.II. 1937 r. mianowany prow. referendarzem,

Dr Jan Pakowski, kontr. lek. pow. starostwa powiatowego w Gnieźnie — z dniem 1.II. 1937 r. mianowany prow. lekarzem powiatowym w tymże starostwie,

Dr Leopold Krauze, kontr. lek. pow. starostwa powiatowego w Kościanie — z dniem 1.II. 1937 r. mianowany prow. lekarzem powiatowym w tymże starostwie,

Dr Tadeusz Skalski, kontr. lekarz powiatowy starostwa powiatowego w Nowym Tomysłu — z dniem 1.II. 1937 r. mianowany prow. lekarzem powiatowym w tymże starostwie,

Dr Maciej Katyński, kontr. lekarz powiatowy starostwa powiatowego w Wolsztynie — z dniem 1.II. 1937 r. mianowany prow. lekarzem powiatowym w tymże starostwie,

Lekarz Jan Makarewicz, kontr. lekarz powiatowy starostwa powiatowego w Wilnie — z dniem 4.I. 1937 r. przeniesiony na stanowisko kontr. lekarza powiatowego w Postawach,

Lekarz Piotr Rudnicki, kontr. lekarz powiatowy starostwa powiatowego w Bochni — z dniem 1.II. 1937 r., mianowany prow. lekarzem powiatowym w tymże starostwie.

Wojciech DREWNIĄK, prow. podreferendarz referatu inwalidzkiego starostwa powiatowego w Wadowicach — z dniem 1.II. 1937 r. przeniesiony do referatu inwalidzkiego starostwa powiatowego w Nowym Sączu,

Michał Migdalek, prow. sekr. administracyjny referatu inwalidzkiego starostwa powiatowego w Nowym Sączu — z dniem 1.II. 1937 r. przeniesiony do referatu inwalidzkiego starostwa powiatowego w Wadowicach,

Tadeusz Chołodziński, prac. kontr. Zarządu Centralnego — z dniem 1.II. 1937 r. mianowany prow. referendarzem,

Mgr Józef Klejn, prac. kontr. Zarządu Centralnego — z dniem 1.II. 1937 r. mianowany prow. referendarzem,

Jan Zakrzewski, prac. kontr. Zarządu Centralnego — z dniem 1.II. 1937 r. mianowany prow. referendarzem,

Władysław Szczęsny Pisarski, prac. kontr. Zarządu Centralnego — z dniem 1.II. 1937 r. mianowany prow. referendarzem.

Zwolnieni, przeniesieni w stan spoczynku, zmarli.

Dr Zygmunt Brodowicz, prow. naczelnik wydziału pracy, opieki i zdrowia urzędu wojewódzkiego białostockiego, przeniesiony w stan spoczynku — z dniem 31.XII. 1936 r.

Alfons Zgrzebniok, prow. wicewojewoda białostocki, mianowany dnia 1.I. 1937 r. prow. naczelnikiem wydziału pracy, opieki i zdrowia urzędu wojewódzkiego białostockiego — zmarł dnia 31.I. 1937 r.,

Dr Bolesław Zmigród, naczelnik wydziału zdrowia urzędu wojewódzkiego warszawskiego, przeniesiony w stan spoczynku — z dniem 31.I. 1937 r.,

Dr Antoni Hancewicz, lekarz powiatowy starostwa powiatowego w Wołkowyżu, przeniesiony w stan spoczynku — z dniem 31.I. 1937 r.,

Dr Stanisław Majewski, lekarz powiatowy starostwa powiatowego w Wysokim Mazowieckim, przeniesiony w stan spoczynku — z dniem 31.I. 1937 r.,

Dr Norbert Tomanowski, kontr. lek. pow. starostwa powiatowego w Ostrołęce zwolniony — z dniem 31.XII. 1936 r. na własną prośbę,

Franciszek Panecki, pom. kanc. wydziału pracy i opieki urzędu wojewódzkiego łódzkiego, przeniesiony w stan spoczynku — z dniem 31.XII. 1936 r.

Witold Kuliński, prac. kontr. Państwowego Szpitala dla psychicznie chorych w Tworkach, zwolniony — z dniem 31.I. 1937 r.

Dr Piotr Zaręba, prow. lek. pow. starostwa powiatowego w Kozienicach, zwolniony — z dniem 31.I. 1937 r. na własną prośbę.

Inż. Jan Żebrowski, prow. referendarz p. o. podinspektora pracy 48 obwodu w Katowicach, zwolniony — z dniem 31.XII. 1937 r. na własną prośbę.

Zmiany na stanowiskach komisarzy ubezpieczalni społecznych.

Mieczysław Kamiński, powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko komisarza ubezpieczalni społecznej w Brzeżanach.

Adam Cieślowski, powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko komisarza ubezpieczalni społecznej w Chrzanowie.

Mgr Ludwik Grzybowski, powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko komisarza ubezpieczalni społecznej w Czortkowie.

Dr Aleksander Patejdl, powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko komisarza ubezpieczalni społecznej w Drohobyczu.

Zdzisław Chmielewski, powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko komisarza ubezpieczalni społecznej w Kielcach.

Aleksander Geringer, powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko komisarza ubezpieczalni społecznej w Kołomyi.

Maksymilian Ossowski, powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko komisarza ubezpieczalni społecznej w Ostrowie Wlkp.

Leon Smoleński, powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko komisarza ubezpieczalni społecznej w Ostrowcu Kiel.

Inż. Bronisław Lelewel, powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko komisarza ubezpieczalni społecznej w Pińsku.

Mgr Konstanty Lipiński, powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko komisarza ubezpieczalni społecznej w Płocku.

Tadeusz Cieśliński, powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko komisarza ubezpieczalni społecznej w Przemyślu.

Alfred Zawadzki, powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko komisarza ubezpieczalni społecznej w Radomiu.

Leon Tomaszewicz, powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko komisarza ubezpieczalni społecznej w Rzeszowie.

Dr Aleksander Patejdl, powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko komisarza ubezpieczalni społecznej w Stryju.

Adam Marszałkiewicz, powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko komisarza ubezpieczalni społecznej w Tarnobrzegu.

Zdzisław Chmielewski, powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko komisarza ubezpieczalni społecznej w Tomaszowie Maz.

Dr Paweł Martyszewski, powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko komisarza ubezpieczalni społecznej w Warszawie.

Antoni Niekrasz, powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko komisarza ubezpieczalni społecznej w Zamościu.

Dr Józef Golicz, powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko komisarza ubezpieczalni społecznej w Złoczowie.

Zmiany na stanowiskach delegatów Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznych.

Hubert Sukiennicki — powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznych w Bielsku i Białej.

Stefan Łopatto — powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznej w Brześciu n/B.

Dr Franciszek Szkodziński — powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznej w Drohobyczu.

Stefan Szczuka — powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznej w Inowrocławiu.

Kazimierz Kulicki — powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznej w Kaliszu.

Stefan Sulimierski — powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznej w Kielcach.

Mgr Leon Koplewski — powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznej w Kutnie.

Leon Cichowicz — powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznej w Ostrowie Wlkp.

Henryk Rosen — powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznej w Ostrowcu Kiel.

Mgr Jerzy Zieliński — powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznej w Pabianicach.

Mgr Zbigniew Wróblewski — powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznej w Płocku.

Mgr Lubin Czerwiński — powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznej w Przemyślu.

Mgr Tadeusz Lawendel — powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznej w Radomiu.

Józef Zagrodzki — powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznej w Sosnowcu.

Mgr Bronisław Okulicz — powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznej w Stryju.

Czesław Babicki — powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznej w Tarnowie.

Mgr Kazimierz Łyczek — powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznej w Tomaszowie Maz.

Tadeusz Paczkowski — powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznej we Włocławku.

Wacław Burdziński — powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznej w Zamościu.

Mgr Wacław Jurczyński — powołany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznej w Złoczowie.

Mgr Janusz Dąbrowski — powołany z dniem 1 lutego 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do ubezpieczalni społecznej w Chrzanowie.

Mgr Franciszek Sypka — powołany z dniem 1 lutego 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do instytucji ubezpieczeń społecznych w zakresie spraw związanych z działalnością aptek.

Mgr Wójtowicz-Grabińska Wanda — powołana z dniem 1 lutego 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do instytucji ubezpieczeń społecznych dla zagadnień związanych z akcją profilaktyczną w zakresie opieki nad matką i dzieckiem.

Eugenia Rudzińska — powołana z dniem 1 lutego 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do instytucji ubezpieczeń społecznych w zakresie zagadnień statystyki ubezpieczeniowej.

Mgr Irena Ungeheier — powołana z dniem 1 lutego 1937 r. na stanowisko delegata Ministra Opieki Społecznej do instytucji ubezpieczeń społecznych w zakresie zagadnień związanych z wykonywaniem ubezpieczenia od wypadków.

Zmiany na stanowiskach kierowniczych w instytucjach ubezpieczeń społecznych.

Dr Antoni Wasilewski — zaangażowany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko p. o. lekarza naczelnego ubezpieczalni społecznej w Brześciu n/B.

Tadeusz Schally — zaangażowany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko p. o. dyrektora ubezpieczalni społecznej w Grodnie.

Mgr Eugeniusz Nieć — zaangażowany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko p. o. dyrektora ubezpieczalni społecznej w Kolumbia.

Tadeusz Krupiński — zaangażowany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko p. o. dyrektora ubezpieczalni społecznej w Tarnopolu.

Wacław Brycki — zaangażowany z dniem 1 stycznia 1937 r. na stanowisko p. o. dyrektora ubezpieczalni społecznej w Złoczowie.

Dr Czesław Skarbek - Telszewski — zaangażowany z dniem 1 lutego 1937 r. na stanowisko p. o. lekarza naczelnego ubezpieczalni społecznej w Zamościu.

Inż. Wacław Januszewski — powołany z dniem 16 stycznia 1937 r. na stanowisko prezesa Rady Zarządzającej Centrali Zopatrzywania Instytucji Ubezpieczeń Społecznych.

44.

SPIS TELEFONÓW MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

(do rozmów międzymiastowych).

Sekretariat Ministra tel. 11-19-12;

„ Podsekretarza Stanu dra Pięstrzyńskiego E., tel. 11-10-56;

Sekretariat Podsekretarza Stanu Jastrzębskiego W., tel. 11-27-87;

Dyżurny urzędnik po godz. urzędowych (godz. 15 — 19 m. 30, w sobotę 13 m. 30 — 18, w niedziele i święta 10 — 14), tel. 11-19-12.

Gabinet Ministra:

Dworzaniec Zygmunt, dyrektor gabinetu, tel. 11-53-71;

Siłkowski Marian, kierownik referatu prezydalnego, tel. 561-60, wew. 113;

Lawendel Tadeusz, kierownik referatu legislacyjnego, tel. 561-60, wew. 100;

Dr Bornstein Melania, kierownik referatu społeczno-ekonomicznego, tel. 561-60, wew. 137;

Pilarski Piotr, kierownik referatu wojskowego, tel. 561-60, wew. 107;

Dąbrowski Kazimierz, sprawy prasowo-propagandowe, tel. 11-50-01;

Kokoszkievicz Mieczysław, naczelnik wydziału budżetowo-gospodarczego, tel. 11-54-56;

Werner Artur, inspektor, zastępca naczelnika wydziału budżetowo-gospodarczego, tel. 561-60, wew. 155;

Dr Kacprzak Marcin, naczelnik wydziału statystyczno - sprawozdawczego, tel. 561-60, wew. 165;

Kancelaria, tel 11-54-56;

Redakcja Dziennika Urzędowego, tel. 561-60, wew. 103.

Biuro Personalne:

Trella Stanisław, dyrektor biura, tel. 12-10-80;

Dąbrowski Janusz, kierownik referatu organizacyjnego, tel. 561-60, wew. 118;

Gawłowski Józef, kierownik referatu do spraw funkcjonariuszów państwowych, tel. 561-60, wew. 119;

Wicherski Tadeusz, kierownik referatu do spraw pracowników instytucji nadzorowanych, tel. 11-75-70;

Szajewski Stefan, kierownik referatu prawno - dyscyplinarnego, tel. 561-60, wew. 124;

Karlikowski Józef, inspektor, tel. 561-60, wew. 117.

I. Departament Pracy:

Klott Marian, główny inspektor pracy, dyrektor departamentu, tel. 12-19-67;

Inż. Zagrodzki Henryk, zastępca głównego inspektora pracy, naczelnik wydziału inspekcji pracy, tel. 12-19-64;

Miedzińska Janina, kier. insp. pracy młodocianych i kobiet, tel. 561-60, wew. 152;

Kusociński Zygmunt, sprawy personalne i gospodarcze inspekcji pracy, tel. 561-60, wew. 121;

Zagrodzki Józef, naczelnik wydziału ochrony pracy, tel. 561-60, wew. 146;

Szymorowski Stefan, zastępca naczelnika wydziału ochrony pracy, tel. 561-60, wew. 147;

Prenier Wacław, naczelnik wydziału rozjemstwa i polityki pracy, tel. 11-63-72;

Wengierow Jerzy, zastępca naczelnika wydz. rozjemstwa i polityki pracy; tel. 561-60, wew. 122;

Wróblewski Zbigniew, inspektor, tel. 561-60, wew. 166.

Wydział Zatrudnienia i Migracji:

Biesiekierski Mieczysław, naczelnik wydziału, tel. 11-79-35;

Krasocki Michał, inspektor, zastępca naczelnika wydziału, tel. 561-60, wew. 109;

Latocha Stanisław, sprawy emigracji zamorskiej, tel. 561-60, wew. 136;

Skowron Władysław, sprawy emigracji kontynentalnej, tel. 12-15-47;

Okulicz Bronisław, sprawy pośrednictwa pracy i ochrony rynku pracy, tel. 12-15-47;

Zieliński Tadeusz, sprawy kredytów na zatrudnienie i pomoc bezrobotnym, tel. 12-15-47.

II. Departament Ubezpieczeń Społecznych:

Dr Dybowski Tadeusz, dyrektor departamentu, tel. 11-67-57;

Bruner Wacław, naczelnik wydziału normatywnego, tel. 11-39-94;

Modliński Eugeniusz, zastępca nacz. wydziału normatywnego, tel. 561-60, wew. 149;

Fischlowitz Stanisław, sprawy międzynarodowe, tel. 561-60, wew. 150;

Sukiennicki Hubert, sprawy międzynarodowe, tel. 561-60, wew. 148;

Dagnan Kazimierz, naczelnik wydziału kontroli i nadzoru, tel. 11-75-50;

Frankowska Leontyna, zastępca naczelnika wydziału kontroli i nadzoru, tel. 561-60, wew. 125;

Chomiccki Grzegorz, sprawy organizacyjne, tel. 561-60, wew. 131;

Prowiński Włodzimierz, sprawy personalne, tel. 561-60, wew. 128;

Szadkowski Antoni, sprawy lecznictwa, tel. 561-60, wew. 130;

Michalski Witalis, sprawy finansowe instytucji bezpośrednio nadzorowanych, tel. 561-60, wew. 126;

Bulanda Juliusz, sprawy finansowe ubezpieczalni społecznych, tel. 561-60, wew. 134;

Krogulski Bolesław, naczelnik wydziału orzecznictwa, tel. 656-10;

Borkowski Władysław, zastępca naczelnika wydziału orzecznictwa, tel. 656-10;

Skokowski Zbigniew, inspektor, tel. 561-60, wew. 132.

III. Departament Opieki Społecznej:

Nakonecznikoff Bolesław, dyrektor departamentu, tel. 11-16-72;

Krakovski Bronisław, naczelnik wydziału normatywnego, tel. 11-99-60;

Łyczek Kazimierz, zastępca naczelnika wydziału normatywnego, tel. 11-99-60;

Zieliński Gustaw, naczelnik wydziału nadzoru i polityki opiekuńczej, tel. 11-77-54;

Koplewski Leon, zastępca naczelnika wydziału nadzoru i polityki opiekuńczej, tel. 11-77-54;

Rudowski Henryk, naczelnik wydziału spraw inwalidzkich, tel. 561-60, wew. 161;

Bednarowicz Edward, zastępca naczelnika wydziału spraw inwalidzkich, tel. 561-60, wew. 163;

Jasiński Stefan, kierownik referatu fundacyj, tel. 11-13-61;

Łopatto Stefan, inspektor, telefon 11-77-43;

Mancewicz Eugeniusz, inspektor, tel. 11-77-43;

Przyjm. telefonogramów, tel. 11-77-31.

IV. Departament Służby Zdrowia:

Dr Adamski Jan, dyrektor departamentu, tel. 11-99-36;

Dr Babecki Witold, zastępca dyrektora departamentu, naczelnik wydziału orzecznictwa, tel. 11-22-85;

Prókl Kazimierz, zastępca naczelnika wydziału orzecznictwa, tel. 11-40-16;

Dr Kowalczewski Józef, naczelnik wydziału normatywnego, tel. 561-60, wew. 157;

Dr Tubiasz Stanisław, inspektor, zast. nacz. wydz. norm., sprawy ośrodków zdrowia, tel. 11-11-60;

Karpfówna Leokadia, sprawy dozoru nad artykułami żywności i przedmiotami użytku, tel. 11-40-16;

Wojnarski Witold, sprawy legislacyjne, tel. 11-40-16;

Dr Przywieczerski Witold, naczelnik wydziału nadzoru nad lecznictwem, tel. 561-60, wew. 158;

Dr Rakowiecki Tadeusz, zastępca naczelnika wydziału nadzoru nad lecznictwem, tel. 561-60, wew. 105;

Dr Pietraszewski Stanisław, naczelnik wydziału nadzoru nad akcją zapobiegawczą, tel. 561-60, wew. 159;

Dr Przetakiewicz Henryk, zastępca naczelnika wydziału nadzoru nad akcją zapobiegawczą, sprawy chorób zakaźnych, tel. 561-60, wew. 159;

Dr Skokowska-Rudolfowa Maria, sprawy gruźlicy, tel. 11-20-09;

Dr Rostkowski Ludwik, sprawy jaglicy, tel. 11-20-09;

Dr Małkiewicz Franciszek, sprawy chorób wenerycznych, tel. 11-20-09;

Dr Rasiówna Janina, sprawy opieki nad matką i dzieckiem, tel. 11-20-09.

Sokolewicz Wacław, naczelnik wydziału nadzoru farmaceutycznego, tel. 561-60, wew. 160;

Sianko Franciszek, zastępca naczelnika wydziału nadzoru farmaceutycznego, tel. 11-20-09;

Dr Zachert Marian, inspektor, tel. 561-60, wew. 111.

ZAMÓWIENIA I WPLATY NALEŻY KIEROWAĆ POD ADRESEM
MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ, WARSZAWA, UL. DŁUGA 38/40.

NAKŁADEM MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

TŁOCZONO CZCIONKAMI DRUKARNI PAŃSTWOWEJ, MIODOWA 22, Nr 88157.
